

Perusraportti

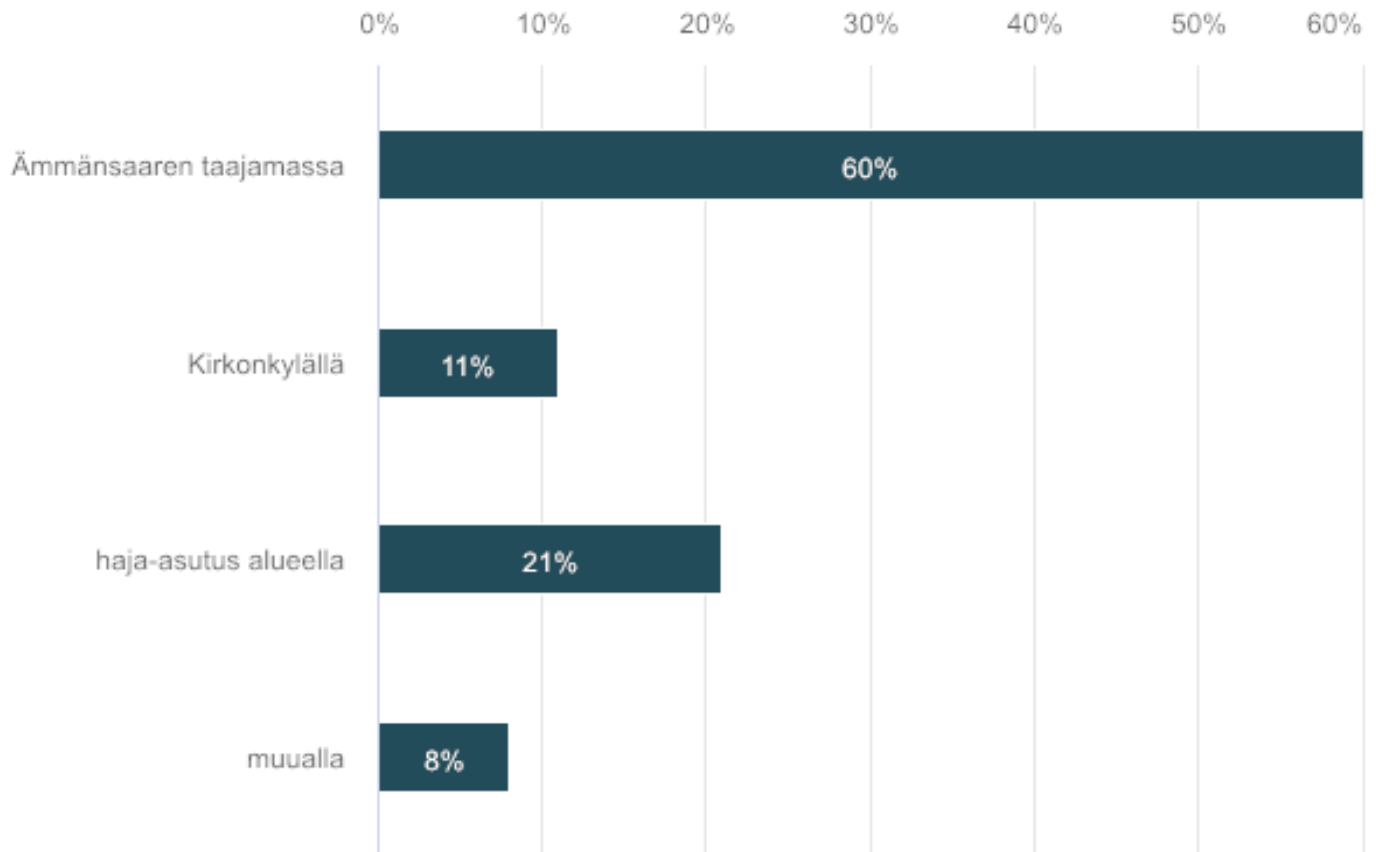
KYSELY SUOMUSSALMEN KUNNAN TALOUDEN KEHITTÄMISESTÄ

Kyselyn tekijä on tietosuojaan takia muokannut muutamia vastauksia.

Vastaajien kokonaismäärä: 143

1. Vastaaja asuu

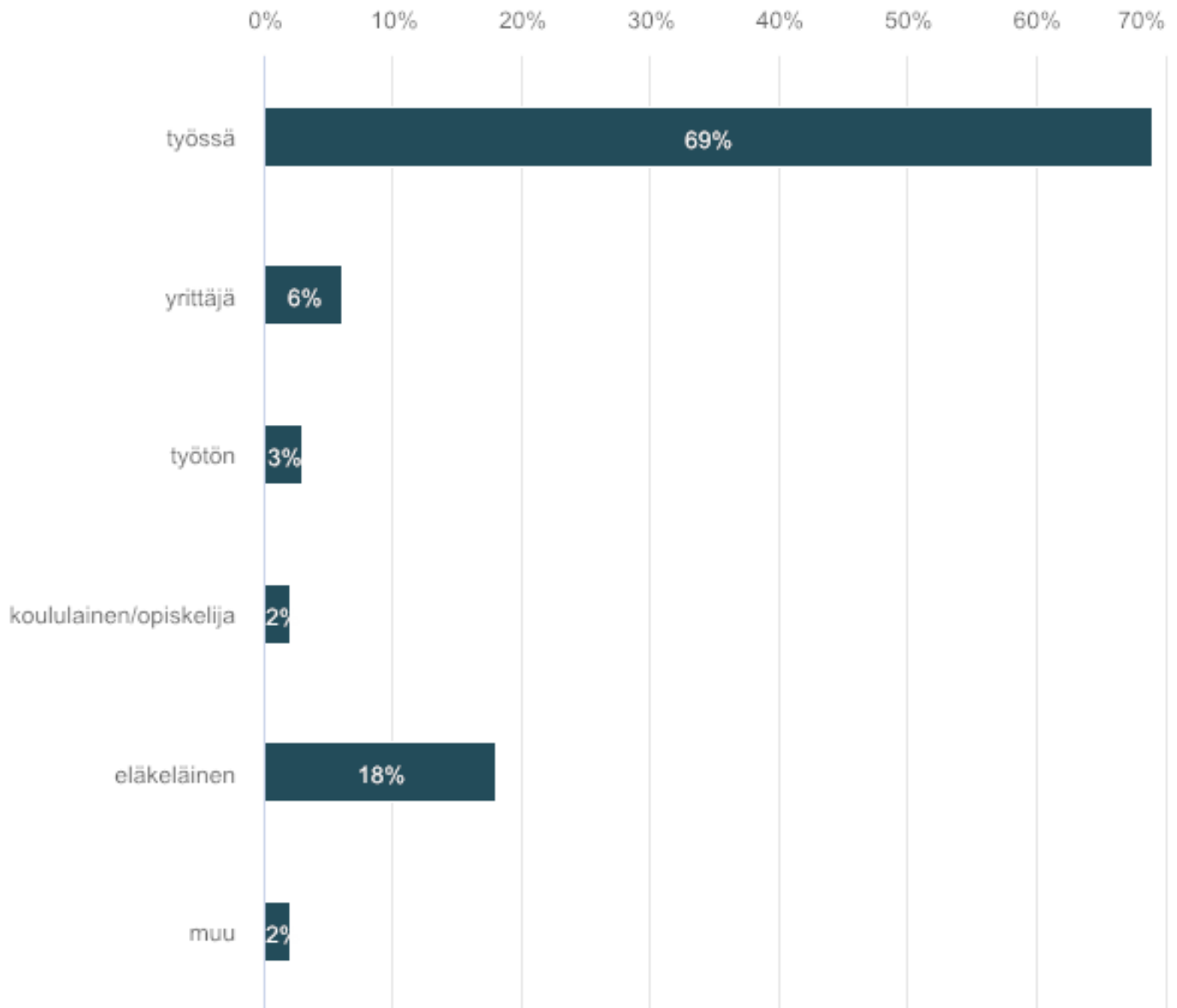
Vastaajien määrä: 141

	n	Prosentti
Ämmänsaaren taajamassa	84	59,57%
Kirkonkylällä	16	11,35%
haja-asutus alueella	30	21,28%
muualla	11	7,8%

2. Kuulun seuraavaan ryhmään

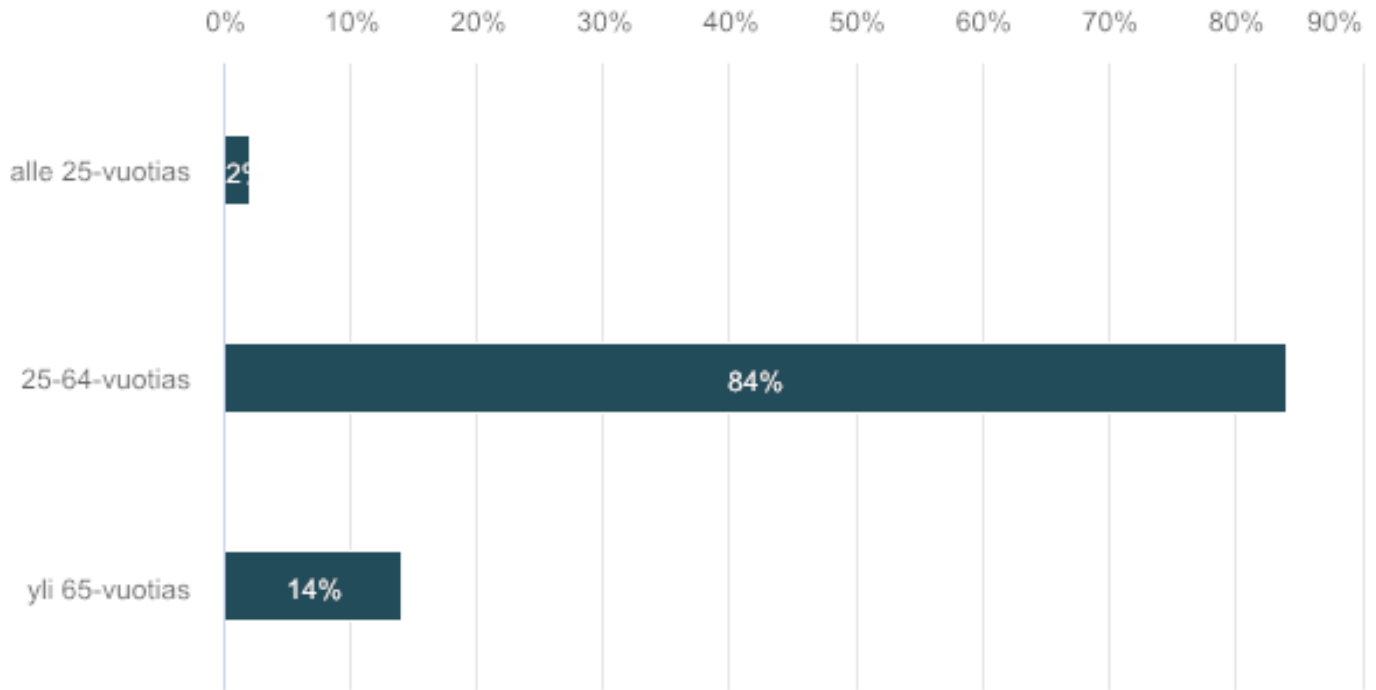
Vastaajien määrä: 141

	n	Prosentti
työssä	97	68,79%
yrittäjä	9	6,38%
työtön	4	2,84%
koululainen/opiskelija	3	2,13%
eläkeläinen	25	17,73%
muu	3	2,13%

3. Olen

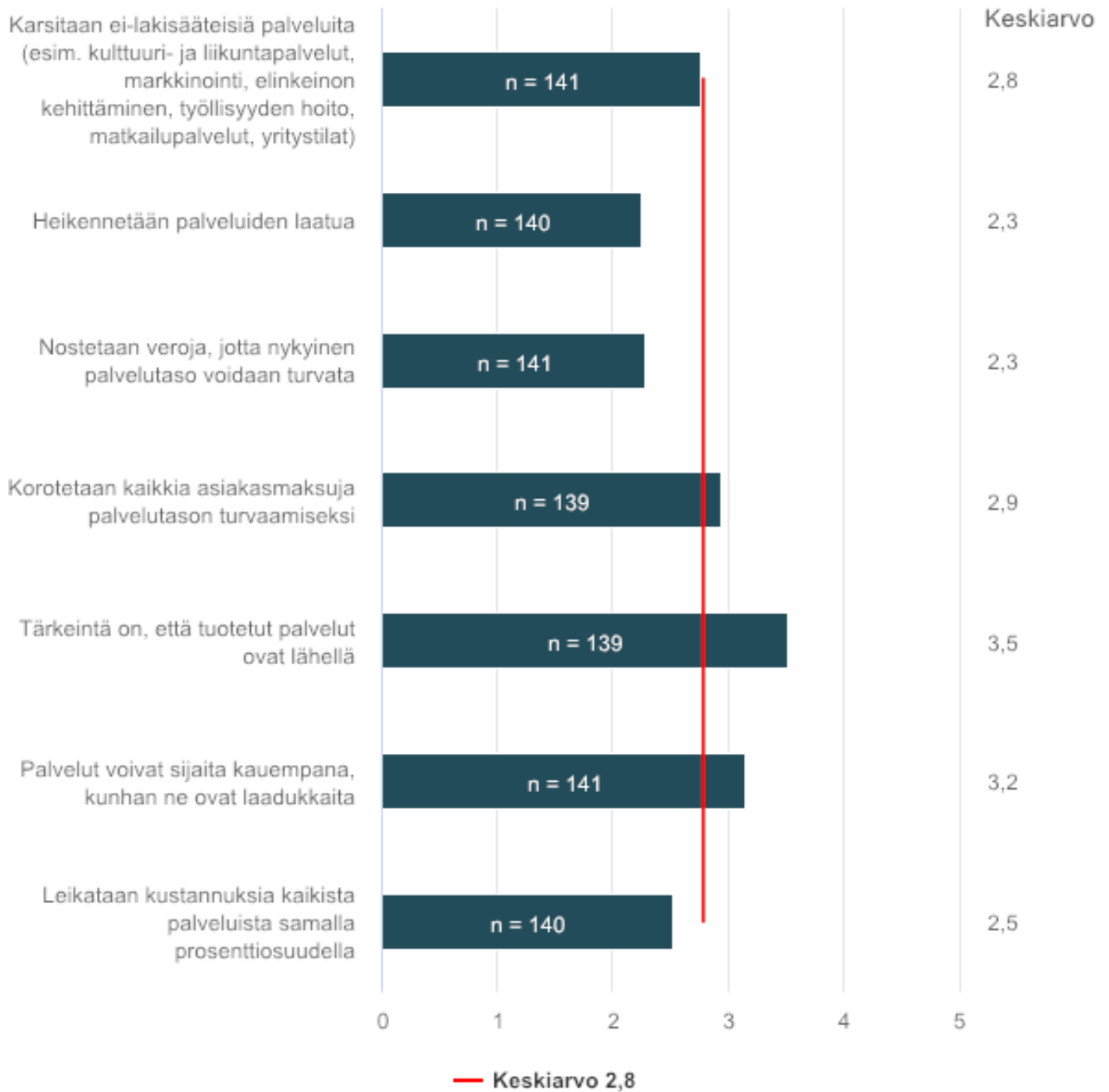
Vastaajien määrä: 141

	n	Prosentti
alle 25-vuotias	2	1,42%
25-64-vuotias	119	84,4%
yli 65-vuotias	20	14,18%

4. Mitä mielestäsi pitäisi tehdä Suomussalmen kunnan talouden kehittämiseksi?

Vastaajien määrä: 141

	täysin eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	ei samaa eikä eri mieltä/ en osaa sanoa	jokseenkin samaa mieltä	täysin samaa mieltä	Keskiarvo	Mediaani
Karsitaan ei-	25,53%	27,66%	4,96%	28,37%	13,48	2,77	2

lakisääteisiä palveluita (esim. kulttuuri- ja liikuntapalvelut, markkinointi, elinkeinon kehittäminen, työllisyyden hoito, matkailupalvelut, yritystilat)					%		
Heikennetään palveluiden laatua	32,86%	36,43%	7,86%	18,57%	4,28%	2,25	2
Nostetaan veroja, jotta nykyinen palvelutaso voidaan turvata	34,04%	30,5%	12,06%	19,86%	3,54%	2,28	2
Korotetaan kaikkia asiakasmaksuja palvelutason turvaamiseksi	19,43%	22,3%	9,35%	41,73%	7,19%	2,95	3
Tärkeintä on, että tuotetut palvelut ovat lähellä	5,75%	21,58%	15,11%	30,22%	27,34%	3,52	4
Palvelut voivat sijaita kauempana, kunhan ne ovat laadukkaita	9,93%	27,66%	9,22%	43,26%	9,93%	3,16	4
Leikataan kustannuksia kaikista palveluista samalla prosenttiosuudella	25%	29,29%	19,29%	20,71%	5,71%	2,53	2

5. Miten Suomussalmen kunnan taloutta voitaisiin vahvistaa? Miten Suomussalmen kunnan tuloja voisi lisätä ja menoja vähentää?

Vastaajien määrä: 79

Vastaukset
Hyvät lähipalvelut, myös kulttuuri ja liikunta, asiakasmaksuja voisi korottaa kohtuullisesti. Ei veronkorotuksia, ei korotuksia asumiseen liittyen (valtio rokottaa jo tarpeeksi).
Kokouspalkkiot pois samoin jonnijoutavat kahvittelet ja ruokatarjoilut kokouksista ja ilmaiset ruokailut pois
Karsitaan taajamasta kulttuuri ym. ei välttämättömiä palveluita niin saadaan koko kunnan alueen asukkaiden palvelut tasa-arvoisemmiksi. Keskustaajamassa kaikenlaista ei välttämättömiä tarjontaa joista kaikki kunnan asukkaat joutuvat maksamaan saamatta vastiketta rahoilleen.
Ylemmän henkilöstön palkkoja alennetaan, turhia virkoja kunnantalolta karsitaan, talvi liikunnan kunnossapitoa vähennetään (esim. rantarata turha).
Taajamassa kukkaistutuksia voi vähentää muutamaksi vuodeksi.
Lopettamalla jonninjoutavien kohteitten rahoittaminen. Esim. Kävelysilta, koirapuisto, kalalaiturit, jne
Turhien virkojen poistaminen.
Perustetaan matkailijoille leirintäalue esim. Jätänpuistoon. Ei Ämmänpäreitä enää lisää. Eikä Lisätä enää frispeeratoja. Oilola tai vastaava takaisin.
Parannetaan energiatehokkuutta siellä missä se on mahdollista.
Kaikkia kunnan virkoja tarkastellaan siten, että onko tarpeellista palkata eläkkeelle jäävien tilalle henkilöitä. Virkoja on myös voitava yhdistellä niin, että jos yhdistetään virkoja palkkaa korotetaan uudelle viralle, ettei tarvitse palkata uusia henkilöitä. Tuloja on verotuksen kautta hankala lisätä, kun se vaikuttaa yritysten ja henkilöiden päätökseen toimia Suomussalmella.
Yhdistää kunnan työntekijöiden tehtäviä.
Hyödynnetään metsästä saatavia tuloja, taajamassa puuston poisto tarvetta. Syväjärven vaihtomaan alueen tuloja odottelen, missä mstkailutulot? Koska niitä ei ole niin alueen harvennushakkuut toteutukseen jo tulevana talvena!
Mitä voidaan myydä? Omistaako kunta kiinteistöjä, maata, onnistuisiko tulon lisäys rakentamalla rantaan kerrostaloja ja myymällä niitä huoneistoja?
Veroprosenttia ei kannata enää nostaa, eläkeläiset ja työttömät maksaa sen minkä maksaa, työllisiä tänne tarvitaan. Sote maksaa meille liikaa ja vanheneva väestö sairastaa ja heidät pitää hoitaa, mutta kuka maksaa, jos ei ole veronmaksajia. Yhteistyötä lähikuntien kanssa (Hyrnsalmi, Puolanka) ja pois ne puheet, että jos kaksi köyhää menee yhteen, ei se mitään auta! Kyllä auttaa, virkoj a voi yhdistellä ja hankinnat yhtenäistää yms.
Onkohan järkevää kirjastoauton ajella pitkin autioituvaa kuntaa ja kierellä kirkonkylän ja Ämmänsaaren seutuja? Kuitenkin ne harvat kirjastoauton käyttäjät, suuri osa käy asioimassa kuntakeskuksessa. Ne jotka tarvitsevat välttämättä kirjastoauton palveluja voidaan kerran kuukaudessa järjestää kirjoja kotiin halvemmalla. Teknisellä osastolla voisi käyttää harkintaa kannattaako pitää kuorma -autoa ja pakettiautoja. Pyytää kuljetuspalveluja yrittäjiltä ja verrata kustannuksia. Kianta Opiston kurssitoiminnassa on varmasti tutkistelun paikka, osa kursseista pyörii vajaa osallitujien varassa ja tekohengityksellä. Kunnan henkilöstön työjärjestelyissä on tyhjääkantiä voitaisii yhdistellä eri virkoja,
Onko henkilömitoitykset kohillaan? Energian käyttö 5-tiellä katuvalot paloi muutamana päivänä keskellä päivää elokuun alussa, aurinko paistoi pilvettömältä taivaalta. Huoltohommiin ripeämpiä tekijöitä.

<ul style="list-style-type: none"> - lähtee siitä ollaan innovatiivisia ja saadaan luotua paikkakunnalle uusia työpaikkoja - veroja on vaikea lähteä enää nostamaan, eli lisää veronmaksajia paikkakunnalle - jos menoja vähennetään, on oltava tarkkana, mikä vaikutus sillä on palveluvarustukseen
<p>Tuloja lisätä: mainostaa paikallista lisää, houkutellessa lapsiperheitä esim. luonnolla ja liikkumisella. Menoja vähentää: kunnasta karsia näitä tukityöllistettyjä, jotka vaan nojaa lapion varteen. Miettiä tarkkaan kulut, esim. Ns. kulttuuriin voisi vähän rajata, että ei tehtäisi toistamiseen niin typerää päätöstä, kuin se ruostepallo on..</p>
<p>Karsitaan ei lakisääteisiä menoja. Mielestäni elinkeinoelämään satsataan todella paljon, niin sieltä kyllä pitäisi tulla jo tulostakin työpaikkojen muodossa veronmaksajia. Meidän kunnassa on myös erittäin hyvin järjestetty varhaiskasvatus, perusopetus ja lukiokoulutus. Voisiko sieltä karsia jotain?</p>
<p>Asiakas- ja käyttömaksuja lisätä ja korottaa käytön mukaan ja ainakin väliaikaisesti. Itse olisin ainakin omista harrasteista valmis maksamaan jopa enemmän, kun Suomussalmella ei vielä maksut ole älyttömiä. Aikuisten lukukausimaksut monessa harrasteessa mielestäni edullisemmat kuin useimmissa muissa paikoissa. Voitaisiko tällä turvata lasten mahdollisuus harrastaa. Karsintaa tasapuolisesti harraste /kulttuuri/muusta toiminnasta.</p>
<p>Tänne pitäisi saada lisää yrityksiä ja siten työpaikkoja, houkutellessa paluumuuttajia ja ulkomaalaisia. Nyt korona-aikaan rauhallinen asuinseutu houkuttaa, siihen panostettava.</p>
<p>Saatava paikkakunnalle jo pitkän historian omaavan yrityksen toimipaikka/alihankintaa. Suomussalmi voisi olla juuret omaaville entisille Suomussalmelaisille etätö paikkakunta. Löydettävä aidosti paikkakunnasta kiinnostuneita erinäköisiä toimijoita joilla olisi valmis toiminta suunnitelma elinkeinojen tuomiseksi paikkakunnalle.</p>
<p>Ilmanvaihto ongelmaisten rakennusten hylkääminen on mennyt ongelmaksi. Joidenkin tutkimusten mukaan todellisia mittareita tämän mittaamiseen ei ole. Tullut muoti asia jonka varjolla lähdetään joukko hysteriaan mukaan. Suppea ihmisryhmä on saanut liian suuren painoarvon asiassa. Aina on ollut kunnoltaan monen laatuista rakennuksia ja eletty on mukavasti.</p>
<p>Älkää lopettako kulttuuritapahtumia tai tapahtumien tukemista. Ne ovat kuitenkin pieniä summia, muualla ja muissa asioissa on isommat rahat kyseessä.</p>
<p>Ollaan avoimia uusille investointi hankkeille esim. Tuulivoimapuistot</p>
<p>Tänne pitää saada työpaikkoja ja yrittäjyyttä. Ei nöyristellä ja vähätellä. Kuntaa tulee mainostaa, etätömahdollisuuksia, edullista asumista, luontoa, ulkoilumahdollisuuksia jne. Lukiota tulee kehittää, esim. Erikoislukioksi ja saada ammatillista koulutusta takaisin. Ei tämä kunta houkuttele lapsiperheitä, jos nuoren pitää muuttaa 16 v pois. Julkiset kulkuyhteydet ovat huonot! Edes aamulennolle Kajaaniin ei kulje bussia. Tosin eipä ole nyt lentojakaan. Kuntaan otettavat pakolaiset tuovat kustannuksia, heidän ottamisestaan voitaisi luopua.</p>
<p>Hanslankareitten ja Miilun yhdistäminen.</p>
<p>-</p>
<p>Peritään palveluista enemmän maksuja, mutta ei koroteta veroja eikä missään nimessä leikata/huononnetta pakollisista palveluista kuten terveydenhuollosta. Kunta voisi käyttää vähemmän rahojaan ns turhiin asioihin.</p>
<p>Kuntaliitos Hyrynsalmen kanssa ja joidenkin toimintojen ulkoistaminen sekä etäpalvelujen lisääminen.</p>
<p>No ei tänne mielestäni ainakaan lisää elätettäviä kannata ottaa. Jotenkin luulen että kassa virta kaikkine kuluineen on reilusti negatiivinen näiden tulijoiden kohdalla.</p>
<p>Minun mielestäni liikuntapalvelut ovat huono paikka säästää, kun ihmiset liikkuvat, pysyvät he luultavammin terveinä.</p>

Myöskään kulttuurista ja matkailun edistämisestä ei mielestäni hirveästi kannattaisi kiristää. Matkailun edistämistä meidän omilla vahvuuksilla paremminkin lisätä (esim. upea luonto, lumiset talvet = hyvät hiihto ja kelkkailu mahdollisuudet. Ym)

Tuollaiset ämmän päreet ynnä muut vastaavat voisivat jäädä minunpuolestani hankkimatta.

Myydään tarpeettomia kiinteistöjä ja muuta omaisuutta. Järkeistetään toimintoja. Hankinnoissa otetaan huomioon paikallisuus ja kokonaistaloudellisuus. Selvitetään päätösten taloudellinen vaikuttavuus myös pitemmällä aikavälillä. Pidetään huolta siitä, että saadaan käyttöön kaikki mahdolliset tuet valtiolta, EU:lta ym. tahoilta.

Tuetaan rahallisesti yrityksiä, jotka tukea tarvitsevat mutta kevennetään tukea niiltä joilla ns menee hyvin ja tuottavat kunnalle. Tämä voisi onnistua jonkinlaisella portaittaisella menetelmällä perustuen yritysten liikevaihtoon ja tulokseen, huomioiden toki vallitseva maailman tilanne. Tämä voisi lisätä investointi haluja sekä mahdollistaa toimininnankehitystä mikä saattaa tuottaa uusia työpaikkoja ja vahvistaa yrityksen pysymistä paikkakunnalla. Verotukseen voi aina koskea mutta maltillisin mielin ettei kaikista vähätuloisimmat ole niitä, jotka eniten kärsivät nostosta.

Matkailu elättäköön ja markkinoikoon itse itsensä silloin kun rahasta on tiukkaa.

Vähentämällä menoja "pakolaisten hyyssäämisestä. Siitä ne tulotkin lisääntyisi .

Uusia asukkaita kuntaan, ei saa päästää koulutuksen tasoa alenemaan, tuetaan täällä asuvia ja pidetään heistä huolta. Jopa lomautukset kunnassa voisi tulla kyseeseen. Pakolaispolitiikka järjestyksessä ja vastikkeelliseksi. emme voi olla ainoastaan antava osa puoli.

Hyödyntää hanke ja kehittämisrahoituksia paremmin. Palveluiden tehokkuuden ja prosessien arviointi ja pitkäkestoisempaa suunnittelua. Tarpeettomien kiinteistöjen ja kaluston myyminen.

Kannustaa jokaista huolehtimaan hyvinvoinnistaan. Lapset ja nuoret mukaan vaikuteaineiden vastaiseen kampanjaan. Rohkeutta aikuisille näyttää esimerkkiä.

Tuloja matkailun ja luonnon avulla, haaste kyllä, jos terveystilanne jatkuu nykyisenä kauan. Erottumisen jotenkin kuntakentässä myönteisesti, kierrätykseen tms. liittyen, voi tuoda julkisuutta joka kääntyy myös taloudelliseksi hyödyksi.

Kunnan toiminnassa pitäisi keskittyä aiempaa enemmän siihen, että kunnan väestömäärän väheneminen hidastuisi tai mieluummin kääntyisi kasvuun. Tämä tarkoittaa, että kunnan toiminnassa aletaan keskittymään omien kuntalaisten lähipalveluiden ylläpitoon (mm. liikuntapaikat ja ulkoilualueet) entistä enemmän. Kyseisten paikkojen ylläpito ei pitäisi olla kustannuksiltaan merkittävä sen jälkeen kun ne ovat kunnostettu tai rakennettu. Suurin osahan on jo kunnossa. Kirkonkylällekin suunniteltiin lähiliikunta-alueita, mutta sille asialle ei kummoisia ole tehty. Pikemminkin annetaan olemassa olevien rakenteiden ja puisto-osuuksien mennä huonoon kuntoon tai jopa puretaan pois (esim. skeittirampit; käyttäjiä olisi ollut). Näillä paikoilla ylläpidetään kuntalaisten viihtyvyyttä, terveyttä sekä kuntoa hyvin pienillä kuluilla. Kaikenlaisten ulkoisten viritysten rakentaminen (mm. Ämmän päre, info -taulu yms) eivät pelasta kunnan taloutta eivätkä ylläpidä kuntalaisten viihtyisyyttä. Eräs ihmetyksen aihe on kesäteatteri alueen rakentaminen. Alueen käyttöaste on vuositasolla mitätön, eikä tule kummoiseksi kasvamaan, vaikka sinne rakennetaan miten hienot katokset tahansa. Lomakylän alueen merkitys ulkoilualueena on moninkertainen em rakenteisiin verrattuna. Rahallinen satsaus pitäisi käyttää siihen. Myöskään teknisen toimialan kyvykkyys hoitaa kunnan kiinteistökantaa taloudellisesti ei ole kummoinen. Esimerkkinä kirkonkylän koulutilojen huono hoito. Kannattaisi harkita vastaako siellä henkilöstömäärä enää nykyistä väestö- ja kiinteistökantaa. Myöskään nykyisen lukion tilojen purkaminen kannattaisi harkita uudelleen. Siihen on satsattu vuosien aikana suuria summia, eikä rakennus tiettävästi ole edes purkukunnossa. Purkamiskuluissa säästettäisiin isohko summa. Nämä em asiat ovat vain yksittäisiä kannanottoja kunnan jo kohdennettuihin menoihin. Perusajatus on, että pidetään kunnan omista asukkaista (=veronmaksajista) huolta.

Vahvistamalla teidän vahvuuksia. Ei keskittyä liikaa ongelmiin vaan nähdä ne mahdollisuutena ja haasteina. Etsikää joukkoon nuori / nuorekas tiimin vetäjä. Erottautukaa massasta, ottakaa missioksi esim: Suomen onnellisimmat asukkaat. Jos ette sitä saavuta, niin jokainen askel sitä kohti luo vahvemman siteen pitkäaikaiseen veronmaksajaan.

Tukekaa yrityksiä ja houkutelkaa sinne uusia yrittäjiä. Ottakaa missioksi Suomen Silicon Valley. Yksi menestyvä yritys kattaa teidän budjettivajeet verotuloilla helposti.

Luvatkaa ilmaisia tai edullisia tiloja yrityksille. Luokaa malli edulliselle elämälle asumisen ja yrittämisen suhteen.

Houkutelkaa varakkaita huikeilla verokevennyksillä ja ilmaisilla rantatonteilla niin että ne sitoo heidän vero virtoja teille...

Sijoittakaa ja hyödyntäkää nykyistä valuutan printtaamista ja ottakaa hyödyllistä velkaa mikä tuottaa tuloja kunnalle.

Siinä muutamia vinkkejä. Jos niitä haluatte lisää niin saa ottaa yhteyttä.

Ps. Etsin uudelle yritykselle toimipaikkaa. 5vuoden valuaatio tavoite n.20-30m€

Kunta voi mahdollisesti lähteä rahoittamaan sitä ja luomaan sen kautta tuloja välillisesti ja suoraan useita miljoonia. Unohtamatta useista työpaikoista.

Kunta voisi aluksi itse paneutua käyttämään tai ainakin pyrkiä käyttämään paikallisia palveluita. Kunnassa on myös muita kuin matkailu yrityksiä. Kuluja olisi helppo karsia turhasta sekä tehottomasti toimivista kunnan työntekijöistä joita kyllä löytyy.

Matkailijan näkökulmasta pitäisi kehittää matkailijoille kunnolliset ja toimivat puitteet ympärille eli "ulkopuolelle leirin". Suomussalmella on hienot puitteet ja luonto monessa paikkaa niin kesäisin kuin talvisinkin (paljon paremmat kuin muualla Suomessa, sen verran olen kiertänyt). Majoituspaikoista on aina ollut pula lähempänä Ämmänsaaren taajamaa. Eli majoituspaikkoja esim. järven rannalla, lomakylässä...? Yksityiset kyllä vuokraa, mutta on siltikin aina täyttä ja on tuurin kauppa, jos meinaa saada mökkimajoitusta lähempänä keskustaa. Monet turistit haluavat olla kohtalaisen lähellä palveluita, mutta silti kuitenkin omassa rauhassa ja puuhastella ns. "omassa rauhassa ja omassa keittiössä" (ei 40 tai 50 km:n päässä). Koska jos ajaa pitkän matkan Etelä-Suomesta, niin ei kaipaa paikan päällä enää kauheita välimatkoja kauppaan ja palveluihin.

Jos puitteita rakentaa, niin niitä pitää pitää virkeästi yllä myös erilaisilla pienillä jutuilla tai puuhasteluilla matkailijoille. Ei riitä, että on hienot puitteet ja sitten niitä katsellaan. Ei tarvitse etelän turistille olla kummoista, kun se on jo hyvää ja eksoottista kainuusta. lapsiperheille ja lapsille voisi olla myös omaa kivaa talvisin ja kesäisin monipuolisesti (se olisi iso juttu). Kainuu tulee tutuksi matkailun myötä. Tasokasta ja siistiä majoitusta ja tekemistä, sillä ei kaikki halua matkankaan vuoksi lappiin mennä.

Tämä on yksi näkökanta.

Sopeutetaan palvelut ja kustannukset faktoihin, että väestö vähenee, palveluntarve muuttuu.

Kaiken maailman kuulat olisi voinut jättää rekentamatta.

Keskittämällä työt ja työntekijät oleelliseen.

Monesti yksi lisätekiä voi pelastaa monta vanhaa tekijää uupumiselta ja sairaspöissaoloilta.

Katuvaloja ei tarvitse polttaa ihan aina.

Koulu...myöhäistä sekin, mutta kyllä nyt on tietyt äänekkäät saaneet äänensä kalliisti kuuluville. Oireiluun on monesti tekijöitä myös kotioloista.

Kokouspalkkiot pois.

Jätetään tehtäviä täyttämättä eläköitymisen yhteydessä.

Myydään omaisuutta.

Vähennetään hankintoja.

Mahdollisuus palkattomaan talkoovapaaseen.

Lisätään kuntayhteistyötä.

Yhdistetään tehtäviä. Tehostetaan tukipalveluita.
Katso vastaukset yllä.
Panostaa pitempiketoiseen luontoturismiin ja tukea etätyömahdollisuuksia - lisää kaksoiskuntalaisia. Leikata hallinnosta tekemällä yhteistyötä Kainuun muiden kuntien kanssa.
Turhat virat pois . Kaikki alkavat olla jonkin tason johtajan virassa isommalla palkalla kuin aikaisemmin ja keksitään uusia titteleitä. Osa työntekijöistä ei tee vaaditun työpanoksen osuuttosin pätee myös Soteen.
etätyömahdollisuudet hyödynnettävä kaikki toiminnot tarkasteltava, onko päällekkäisyyksiä yhteistyötä koko kainuun alueella, ei ajatella vain paikallisesti
Kaikki palvelut ovat kunnan vetovoimatekijöitä. Kaupungeista muuttaa tällä hetkellä koronaan pakoön väkeä. Etätyöhön on alettu tottua, eikä vielä voi tietää mihin suuntaan työelämä alkaa kehittyä. Palveluja ei juuri nyt kannata ajaa alas, koska uusia kuntalaisia nimenomaan halutaan houkutellessa kuntaan. Yhteisöllinen kunta olisi kaupunkilaisille vetovoimatekijä, joten ratkaisuja palveluiden järjestämiseksi kannattaisi etsiä kyläyhdistysyhteistyöstä, etenkin niillä syrjäseuduilla, joilla on aktiivista kyläyhdistystoimintaa. Väliaikaiset lomautukset tai säästöt ja palveluiden ylläpito 'talkoohengellä' pahimman yli olisi parempi ratkaisu kuin kunta, jossa kaikki on siirretty lähimpään isoon kaupunkiin. Myös teknologian hyödyntäminen esim. omatoimipalveluiden (kirjasto jne.) suhteen tuo säästöjä. Lisäksi luontomatkailu- ja kotimaanmatkailu myös vetää niin ikään koronan takia paremmin kuin koskaan. Myös tästä syystä kunnan palvelut on hyvä pitää kunnossa ja kunta vireänä, jotta uusia matkailuyrittäjiä saataisiin houkutellessa kuntaan. Miksi muuten omakotitaloille ei ole myynnissä rantatontteja? Tämäkin voisi houkutellessa kuntaan uusia asukkaita.
Ylimääräiset menot karsia pois
Veroprosentin tarkastelu. Ei-lakisääteisten toimintojen karsinta miettien paikallisten järjestöjen ja yritysten kanssa, miten olisivat toteutettavissa muun toimijan kuin kunnan toimesta. Hyödynnetään koronan aikaan saama etätyöbuumi markkinoinnissa.
Opettajien määrän uudelleen arviointi, ja oppilasryhmien yhdistäminen.
Pieni verojen korotus on paikallaan. Osa, lähes ilmaisista palveluista maksullisiksi esim, kirjastonkäyttömaksu olisi hyvä tai korotetaan sakko-/varausmaksua. Lisätä, tehostaa ja valvoa kierrätystä. Sekajäte on kallista. Kaiken voi nykyisin kierrättää. Sekajätettä ei juuri tule. Myydään puuta/ metsää. Itse ostaisin heti taajaman läheltä järvenrantatontin, mutta tätä hienoa mahdollisuutta Suomussalmen kunnassa ei ole osattu hyödyntää. Luokanahon omakotitalotontit rannasta ovat olleet mieluisia. En ymmärrä miksi kunta ei ole hyödyntänyt kaunista järvisuuta. Tämä voisi lisätä jopa kuntaan tulijoita. Lomakylässä Hietajärven rannalla olisi jo viemärointi ja sähköistyskin valmiina. Varaisin heti tontin sieltä, jos tämä olisi mahdollista.
Terveyden- ja sairauksienhoito on kallista. Sotemaksut vievät paljon kunnan pussista. Itse työskentelen Sotella ja ihmestellen kunnan puolelta olevaa valvonnan puutetta soten toiminnasta. Onko meillä varaa pitää turhia pomoja ja palkata koko ajan lisää, keksiä virka, mikäli sitä ei ole ja vuosia sijaisena hoitotyössä (lähihoitaja) olleet eivät saa vakituista työtä.
Ämmän päre-taideteos oli mielestäni turha investointi , vaikka kulttuurista onkin. Tuloja tietysti houkuttelevilla työpaikoilla, Kemet uudelleen toimintaan, jne.
?

<p>Matkailun kehittäminen, kuunnelkaa hyviä ideoita kuntalaisilta, kuntaan on palkattu omia eri henkilöitä kehittämään matkailua ja elinkeinoa. Menkää "kosiskelemaan" eri alan yrityksiä esim. alihankinta töitä muualle Suomeen ja jopa ulkomaille! Olkaa ITSE aktiivisia viranhaltijoina saamaan uusia yrityksiä Suomussalmelle...ottakaa mallia Sotkamosta matkailun ja yritysten saamisesta kuntaan! Elinkeinoon kehittämisestä ei tule karsia, se olisi viimeinen niitti tälle kunnalle! Päinvastoin sitä tulee nostaa, hakea erilaisia ratkaisuja ja kehittää voimakkaasti!</p>
<p>.</p>
<p>Pitää saada yrityksiä, jotka työllistävät ja joiden kautta kuntaan verotuloja. menojen vähentämisestä en osaa sanoa, muuta kuin että palvelut sen seurauksena ehkä vähenee ja huononee.</p>
<p>Tuloja on hankala lisätä tällä asukaspohjalla, siksi nykyisistä työpaikoista kannattaa pitää tiukasti kiinni. Kunta kannattaa kuitenkin pitää vetovoimaisena, jotta saadaan säilytettyä edes tämä nykyinen taso. Mikäli kunnan vetovoimatekijöitä ja palvelutasoa aletaan radikaalisti karsia tai tasoa laskea tarkoittaa se sitä, että vireät työikäiset kuntalaiset lähtevät muualle ja jäljellä jäävät vain eläkeläiset ja sairaat, jonka jälkeen Suomussalmen tulevaisuus on synkkä ja surullinen. Täytyy muistaa, että työikäinen väestö asuu täällä vain ja ainoastaan luonnon ja harrastusten vuoksi.</p>
<p>Asiaksmaksuja voi hieman korottaa, pienistä summista saa kerrytettyä tuottoa budjettiin.</p>
<p>Palvelujen on osittain oltava lähellä ihmisiä ja omalla kylällä, sehän on elävän kunnan merkki. Osittain niitä voisi kuitenkin kehittää yhteistyössä muun maailman kanssa ja järjestää mieluummin asioita esim. etäpalveluina, kuin huonolaatuisena palveluna lähellä, tai olla järjestämättä lainkaan. Mm. materiaali- ja tilakustannuksissa on yleensä aina jotain säästettävää, mukavuudesta ja käytännöllisyydestä voisi nykyisessä helppoyhteiskunnassa useinkin tinkiä.</p>
<p>Työllisyyden hoidosta ja elinkeinoon kehittämisestä sen sijaan tulee pitää huoli, niillä on pitkäaikaisvaikutusta moniin tulevaisuuden näkymiin. Kuntaa tulee pitää mahdollisimman elinvoimaisena ja asukkaiden hyvinvoinnista huolehtia, muuten ei asukkaita ja koko kylää kohta ole olemassa. Matkailupalveluiden tuottamisen kehittämiseen kannattaisi käyttää aikaa ja resursseja, sillä tavoin tehdään tulevaisuutta. Mitä muita palveluja tällä kunnalla olisi tarjota muulle maailmalle? Näinhän tämä ei pitkälle kannata, kun tuotetaan vain peruspalveluja omalle väelle, jotain pitää saada ulospäin ja sieltä rahaa kuntaan. Markkinointi kunnan ulkopuolelle on tällä hetkellä hyvin heiveröistä, siihen olisi syytä kiinnittää huomiota. Lähimpänä esimerkkinä kiinnitin viimeviikolla huomiota joidenkin yritysten markkinoinnin puutteeseen, kukaan kadunkulkija ei arvaa ohi kävellessään, mitä kaikkea myymälät kätkevät sisäänsä. Kainuulainen mentaliteetti on varmaan vaatimaton, sen korjaamisessa kunta voisi olla tukena yrittäjille.</p>
<p>??</p>
<p>Vähennetään raskasta ja jäykkää byrokratiaa. Tehostetaan työpanosta, antaa tulosvastuuta ja lisätään palvelujen vaikuttavuutta, henkilömäärää kannattaa tämän puitteissa tarkistaa ja turhat paperin pyörittäjät tai ruutuun tuijottajat karsia. Palvelujen saatavuus kuuluu tasavertaisesti kuntalaisille.</p>
<p>Palkkaamalla riittävästi työvoimaa, huolehtimalla henkilöstön hyvinvoinnista</p>
<p>-työpaikkoja lisää?? mistä. Yrittäjyyttä tukemalla. Kampanjoita "osta kotikunnasta" -kunnan menoja voisi vähentää lomauttamalla kunnan työntekijät esim.viikoksi keväällä ja toinen viikko syksyllä. Palkathan muiodostavat ison osan kunnan menoista -hiihtoladun loppupätkä lentokenttä-saarijärvi ei tarvitse aukaista. Kannattaako yhden viikonlopun takia pitää monta kuukautta auki. Viime talvena oli aukaisematon. Hyvin pääsi muilla laduilla hiihtämään</p>
<p>Veroja laskemalla ja etätyöntekijöitä houkuttelemalla.</p>

Myydään kaikki vanhat käyttämättömät rakennukset pois tai puretaan. Jätänpuistoon se karavaanialue, kun kaikki sitä kuitenkin käyttää. Ja "puskaparkki" ryhmässä hyvinkin suosittu ja kehuttu paikka. Uimahallin käyttö pysäköinti maksuun niin erillisiä pesutiloja ei tarvitse tehdä. Jätehuolto ja vesipiste laitettava. Sammutetaan katuvalot arkisin 22-23. Annetaan mahdollisuus 4 päivän työviikkoon halukkaille kunnan työntekijöille. Toimitilojen tiivistäminen ja etätöiden suosiminen.

Veroja korottaa vähän
Asiakasmaksuja joihinkin palveluihin
Kunnan työntekijöiden oman auton käyttöä tulisi valvoa tarkemmin. Nyt ajetaan pitkin poikin ja onko kaikki kotiin tehty kahvi- ja ruokatauot pakollisia. Me kuntalaiset maksetaan nämä turhat kilometrit ja minä en halua maksaa muiden työajaja. Liisinkiautoseisoo kunnantalollatyhkänpanttina. Sen ajosta kun ei tuu vetotonta rahaa tilille.
Olen kuullut ikävää viestiä soten ylläpitämistä hoitokodeista. Työntekijät väsyneitä huonoon johtamiseen ja mummoja ei voida hoitaa kunnolla vajaalla työntekijämäärällä. Tietääköhän omaiset tämmösestä? Sijaisia laitetaan pois ja pitkään sijaisena olleet eivät saa vakituista paikkaa. Tulee tämmönen kunnallekin kalliiksi, maksaa sairauslomanpalkkoja. Eikö me kuntalaiset makseta sotemaksuja. Meillä on oikeus vaatia mummolallemme kunnan hoito. Nehän maksaa palvelusta ja laadusta. Ei taida saada kumpaakaan, kun ei oo kuka hoitaa.
Kunnantyöntekijöitä lomautetaan niinkuin muitakin, karsitaan turhia "paperinpyörittäjiä"
Valvotaan paremmin uudisrakentamista. Hyvää ei saa halvalla. Liekö Kemetin palon nopea leviäminen johtunut väärästä rakennustavasta. Tekijä vastuuseen.
Suomussalmi kaunis pitäjä. Matkailua olisi saatava kuntaan lisää. Huolehditään nyt, että ihmiset pysyisi terveenä, sotemaksut ja erik.sh kallista.

Puhdasta luontoa ja talvea voisi hyödyntää matkailun kautta.

kylpylä vuokrataan hotellille
kasvihuone lakkautetaan, kunnassa 3 yksityistä kasvihuone yritystä
kaikki teatterin avustukset lopetetaan
yhdistetään joitain virkoja
hallintopalveluissa kunnanjohtajan tehtävät lopetetaan ja siirytään pormestarimalliin. Puolanka hyvä esimerkki.
tekniset palvelut on paisunut, kaukolämpölaitos myydään, aluiden tyhjä kiillottaminen vähennetään, matkailijat ajavat kuitenkin Kuusamoon ja Lappiin, Kiinteistöjä vähennetään, aloitetaan kunnantalosta.
Laitureita rakennetaan turhaan, talvikunnossapito tulee kalliiksi.
Kelkkasiltaa ei tarvita kanavan yli. kunnossapito maksaa paljon
Elinkeinopuolella tyhjiä johtajan virkoja, väki vähenee kun työpaikkoja ei ole.

Organisaatio mahdollisimman ohueksi ja turha byrokratia pois. Jokainen hallintokunta miettimään miten tuottaa palveluja kustannustehokkaasti. Työtehtäviä yhdistelemällä ja yhteisiä toimia/virkoja muiden kuntien kanssa, niissä missä se on mahdollista. Esim. rakennustarkastajan tehtävät; onko pakko olla jokaisessa kunnassa oma, miksi ei voida hoitaa useamman kunnan kanssa yhteisesti. Tämä on vain yksi esimerkki, tehtäviä varmaan olisi muitakin, joista voitaisiin yhdistää.

Koiravero palautettava. Sonnat pois jalkakäytäviltä ja kaduilta. Lisää kunnan viihtyisyyttä.

Takavuosina (nykyistä tilannetta en tiedä) Suomussalmen kunnan kiinteistöjen huolto on ollut hyvin huonoa ja siksi kiinteistöt pääsivät hyvin huonoon kuntoon: katot vuotivat vuodesta toiseen, seinille valui vettä, pieniin havaittuihin ongelmiin ei saanut apua. Vähitellen olikin käsillä iso ongelma ja isot kustannukset.
Sisäilmaongelmat ovat osin uskomus asioita ja myös leviävät helposti. Ts. olisko syytä harkita kaiken kiinteistöhuollon ostamista palveluiden tuottajilta ja vahvistaa kunnan sisällä palveluiden kontrollia ja ostamisen osaamista.

<p>Kunnalle saatava positiivista huomiota mediaan valtakunnallisesti eli meinaa sitä, että tehtäisiin asioita valtavirrasta poiketen ja nostetaan esiin vahvuuksia ja yritetään erottua muista samanlaisista kauniin luonnon kunnista. Jotain on tehtävä eritavalla ja hulluimpiakin ideoita vietävä eteenpäin. Kunta pitäisi saada jäämään jollain tavalla mieleen matkailijoille. Puolangalla se on pessimistit, Vuokatissa esim. lukuisat koirien jätteiden roskikset eli "feisbuukit" jne. Meille vaikka kunnan saunalauttarivit!</p>
<p>KAIKKI TAPAHTUMAT JÄRJESTETÄÄN OMISSA TILOISSA. (VUOKRAMENOT PIENENEVÄT) TARKISTETAAN AVUSTUSTEN TARPEELLISUUS JA NIIDEN VAIKUTUS KUNTALAIISIIN. TARPEETTOMAT TILAT MYYNTIIN JA HUONOKUNTOISET PURETAAN SUUNNITELLUSTI.(KIINTEISTÖ KULUT PIENENEVÄT) KULUJEN TARKKA SEURANTA.</p>
<p>Hiihtolatuja ei tarvita niin paljon. Tyhjillään olevia kiinteistöjä joutaa myydä.</p>
<p>kynsienviillajat kunnantalolta tuottaviin töihin veroja ja maksuja nostetaan</p>
<p>Ennalta ehkäisevät toimet, yritteliäisyyden tukeminen. kunnan työllistämistoimet. pilottihankkeet.saadaan verotulot</p>
<p>Menoja voi vähentää mm. kokouskäytäntöjä muuttamalla. Pöytäkirjan voi tehdä ja tarkastaa jo kokouksessa, ei tarvita erillistä tarkastusta. Pitkien välimatkojen kunnassa tästä muodostuu selvää säästöä. Tällainen kokouskäytäntö on jo käytössä varsin monessa kunnassa, on ollut jo vuosia. Asia vaatii luonnollisesti hallintosäännön muuttamisen (päivittämisen tälle vuosituhannelle).</p>
<p>Päätösentekoa voisi muutoinkin tarkastella kriittisesti. Päätäntävaltaa voisi siirtää luottamuselimiltä viranhaltijoille ja näin vähentää kokousten ja kokouspalkkioiden määrää. Luottamuselimillä on otto-oikeus alaistensa viranhaltijoiden päätöksiin, joten oikeusturva säilyy eikä väärinkäytöksiin ole mahdollisuutta. Tämä luonnollisesti vaatii luottamushenkilöitä uuden ajattelutavan omaksumista ja tyytymistä pienempiin kokouspalkkiotuloihin.</p>
<p>Suomussalmen talkkiesiintymä on Euroopan suurin ja hyödynnettävissä helposti avolouhoksena. Kunnan kannattaisi kaikella tavalla edistää esiintymän hyödyntämistä ja esimerkiksi junanradan pikaista rakentamista. Maaliskuussa 2020 perustettu Nordic Talc Oy:n suunnittelee Suomussalmen talkkihankkeen feasibility studya, jonka tavoitteena on tarkentaa hankkeen taloudellinen kannattavuus-, ympäristö- ja kaivostekniset suunnitelmat teollista toimintaa varten. Lisäksi selvitetään mahdollisuuksia ulkopuolisen rahoituksen ja sijoittajien saamiseksi Nordic Talc Oy:n toiminnan käynnistämiseen ja kehittämiseen kohti teollista hyödyntämistä. Mondo Mineralsilla oli kaksi kaivosta, Sotkamossa ja Outokummussa. Noista Elementis maksoi 23.10.2018 yhteensä 553 m\$ (486 m€). Tässä olisi nyt mahdollisuus kunnalle saada talous tasapainoon kerralla ottamalla tämä kunnan ykköskehityshankkeeksi.</p>

6. Miten Suomussalmen kunnan elinvoimaa saataisiin vahvistettua ?

Vastaajien määrä: 141

	täysin eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	ei samaa eikä eri mieltä/en osaa sanoa	jokseenkin samaa mieltä	täysin samaa mieltä	Keskiarvo	Mediaani
Markkinoidaan Suomussalmen kuntaa nykyistä vahvemmin ja monipuolisemmin	1,42%	7,09%	11,35%	35,46%	44,68%	4,15	4
Panostetaan paikallisten yritysten kasvu- ja kehittämispalveluihin	2,13%	5,67%	7,8%	48,23%	36,17%	4,11	4
Lisätään resursseja uusien yritysten houkuttelemiseen	4,97%	10,64%	16,31%	35,46%	32,62%	3,8	4
Hankitaan palvelut ja tuotteet mahdollisimman kustannustehokkaasti	2,86%	12,86%	10%	34,28%	40%	3,96	4
Mahdollistetaan hankinnoissa pienten ja paikallisten yritysten osallistuminen tarjouskilpailuihin	1,42%	2,13%	2,13%	24,11%	70,21%	4,6	5
Luovutaan isoista elinvoimahankkeista ja panostetaan kunnan peruspalveluihin	9,29%	17,86%	15%	37,14%	20,71%	3,42	4
Kehitetään kunnan veto- ja pitovoimaa uusien elinvoimahankkeiden avulla	7,86%	20%	24,28%	28,57%	19,29%	3,31	3
Panostetaan matkailun kehittämiseen nykyistä enemmän	5,71%	7,86%	9,29%	45%	32,14%	3,9	4
Vastaanotetaan kuntaan lisää pakolaisia	27,66%	21,99%	23,4%	14,89%	12,06%	2,62	3

7. Miten Suomussalmen kunnan elinvoimaa saataisiin vahvistettua?

Vastaaajien määrä: 59

Vastaukset
Elinkeinojen kehittäminen, uuttakin työtä, houkutteleva asuinpaikka uusille asukkaille, hyvät palvelut myös vapaa-ajan palvelut. Asukkaiksi nuoria perheitä myös eläkeikäisiä paluumuuttajia.
Päättäjillä oikeita tekoja eikä turhaa nyhräämistä
Kunnan virkamiesjohto vois jalkautua taajaman ulkopuolelle selvittelemään kuntalaisten visioita.
Perustaisin yhteistyössä alueen yrittäjien kanssa elinvoimayhtiön jossa kunnalla olisi prosentti x osuus. Tämä elinvoimayhtiö puolestaan perustaisi hossaan kauan kaivatun hotellin.
Kuntaan tulisi joku isompi työllistäjä Ämmän Betonin ja Kemetin lisäksi, niin se auttaisi myös pienyritysten kehittämiseen. Pitäisi olla "viisasten kivi", että millä alalla se toimisi. Satsaukset tuon puun teollistamisen eteen eivät ole tuottaneet tulosta.
Houkuttelemalla muuttajia kuntaan. Näin korona-aikana etätyön merkityksen huomioiminen. Hossan alueeseen panostaminen.
Markkinointi on paras keino lisätä kunnan elinvoimaa. Tulisi vahvemmin markkinoida tontteja, etätyömahdollisuuksia, upeaa luontoa jne.
Nyt elinvoimapuolen työntekijät tekemään töitä. Elinvoimajohtaja on somen mukaan jalkautunut yrityksiin ja tämä on hyvä, mutta se ei riitä, pitää yrittää saada tänne yrittäjiä, pieniä-suuria, ihan minkä kokoisia vain.
Toisen asteen koulutusta pitäisi saada muutakin kuin lukio, esim. metsäala, lähihoitaja, tai ammattilukio jne joihin on harjoittelupaikkoja ja töitä mahdollisesti Kainuussa valmistuttua, se houkuttelisi myös nuoria jäämään lukioon kun kavereita jäisi enemmän tänne. Myös lapsiperheiden houkutteleminen ja tukeminen. Julkiset KULKUYHTEYDET kuntoon ja matka.fin mainostaminen että täällä osataan kulkea (Matkahuolto ei ole enää kattava)! Matkailun kehittäminen entisestään, ollaan melko keskellä Suomea, täällä on vielä kunnan talvi, rauhallista, kaunis luonto, jne. Kuntalaisille tarvitaan parempi asenne uusille tulijoille ja kunnan kehitykselle. Lomakylään leirintäalue?
<ul style="list-style-type: none">
- uudet työpaikat, joilla väkiluvun lasku saadaan pysäytettyä
- etätöiden houkuttelu paikkakunnalle
- pitää hyödyntää paikkakunnan historiaa ja turvallista ympäristöä olla ja asua
- pohdittavaksi mitä paikkakunnalta puuttuu työpaikkojen lisäksi, jotta voidaan luoda hyvä elämä
- elinvoimapalveluita on vahvistettu
Enpä tähän jaksa nyt oikein miettiä, mutta semmomen mulla on ollu mielen päällä, että voisiko kunta sijoittaa siikarantalaisiin ja tehdä vaikka kunnan jalka/pyörätien tuonne kiantajärven rantaan, siihen uudelle kelkkauralle. Ns. Rantaraitti, niinkuin ruukinkin kohdalla on. Käyttöä tällä olisi varmasti paljon enemmän, kuin ruukin kohdalla. Näkeehän sen jo siitä, kun porukka siikarannan suoralla peräkanaa menee ja kuinka paljon porukka kulkee vielä lisäksi junaradan vartta.
Siihen on kyllä jo panostettu tosi paljon. Jos nämä toimet eivät tuo elinvoimaa, niin ei ainakaan enää pidä palkata ihmisiä tuomaan elinvoimaa,
Haastava tehtävä! Kun ollaan täällä kaukana kaikesta, sujuvat liikenneyhteydet ja tietoverkon toiminta on tärkeää. Työpaikkojen säilyminen ja matkailun kehittäminen (sitä kautta lisää työpaikkoja). Matkailuun liittyy tuo kulkuyhteyksien kehitys: tiet ja yhteydet kuntoon. Matkailussa ajatellaan liian pienesti, esim Hossaa pitäisi kehittää voimakkaasti, majoituspaikkoja ja nopeasti lisää, eikä vaan huokailla että pitäisi! Laadukkaita elämyspalveluja alueelle, paino sanalla laadukkaita! Luksustakin! Markkinointia lisää Japaniin, Kiinaan... mallia Kakslauttasesta! Yhteistyötä Kainuun kuntien kesken, erikoistumista kunnittain ja ne liikenneyhteydet! Tiet kuntoon!
Markkinoinnilla kunnan vetovoimatekijöitä. Kunnan viestintä tehokkaammaksi. Matkailun markkinointi kohdillaan, mutta infraan panostettava! Oulujoki Oy:n omistaman ranta-alueen

<p>rakentaminen, olisiko mahdollista käynnistää neuvottelut kunnan taholta? Paluumuuttajiin kohdistuva "Rakkaus kotiseutuun" -hypetys! Nyt on ollut paljon kesäsuomussalmelaisia vuokrakiinteistöissä.</p> <p>Luonnontuotteet, kestävän kehityksen puujalostusbisnes, mutta ei avohakkuita: varottava esimerkki Hyrynsalmi-Paljakka! Tulojen lisäys on mahdollista uusien veroja maksavien asukkaiden saamisella. Lapsiperheiden houkuttelu suloiseen Suomussalmeen maksuttomalla palveluilla.</p>
<p>Mainostamalla lisää netissä ympäri maailmalle kuntamme luontoa, palveluja ja turvallista elinympäristöä.</p>
<p>Uusia toimijoita joilla aito halu tulla Suomussalmelaisiksi. Kuntien yhteistyöllä kustannuksia kuriin. Hossa on tällä hetkellä matkailun mahdollisuus. Yhteydet itäiseen naapuriin pidettävä tasapuolisesti kunnossa, tämä yhteistyö suunta tällä hetkellä kysymysmerkki. Voisikko Juntusrannan rajanylitys paikka olla tulevaisuudessa auki.</p>
<p>Pitäkää nyt kuitenkin huoli jo täällä asuvista henkilöistä ja perheistä. Jos joku kunnan puolelta houkuttelee tänne asumaan tai täällä pysymään, niin voi sanoa ettei houkuttelu ole minuun ikinä kohdistunut, olin töissä täällä tai muualla.</p>
<p>Matkailu on ihmisillä melkein automaattisesti lomilla lähellä sydäntä. Mielestäni nyt on aika näyttää muillekin kunnan yrittäjille että kunnalle hekin ovat tärkeitä!</p> <p>Kuntahan suurimpana ostajana näyttää mallia kuntalaisille mistä tuotteet ja palvelut hankitaan. Tähän astihan kunta tilaa valtaosan tuotteista ulkopaikkakunnalta tai netistä.</p> <p>Sillähän se elinvoima vahvistuu!!</p> <p>Jos miettii tällä hetkellä jo lopettaneita yrityksiä, kyllä monen lopullisen päätöksen sai aikaan kunnan ostojen loppuminen, ostot siirtyivät pois Suomussalmelta. Ja sama meno jatkuu, kun miettii yrityksiä jotka lopettavat kuluvan vuoden aikana. Tieto ei vielä kuntaa ole saavuttanut mutta tulee saavuttamaan.</p> <p>Markkinointi pois matkailulta ja katse nyt tähän hetkeen!</p>
<p>Lapsiperheitä pitäisi saada muuttamaan paikkakunnalle. Työpaikat</p>
<p>Tarvitaan työpaikkoja! Toisen asteen koulutus:lukio ja ammatillinen koulutus. Hyvät peruspalvelut. Hyvät julkiset kulkuyhteydet. Junayhteys/henkilöliikenne Suomussalmelta etelään olisi mahtava!</p>
<p>Tottakai työpaikat ovat ensisijaisen tärkeitä. Tänä päivänä moni ihminen kaipaa luontoa ja rauhaa elämäänsä entistä enemmän. Ihmiset/perheet ovat valmiita nykyään muuttamaan maaseudulle jopa palveluista kauemmas. Talojen löytäminen on kuitenkin vaikeaa nykyään, sen olen monen tuttava perheen kohdalla huomannut ja toki uuden rakentaminen on riskialtista. Taloja toki on mutta ei niitä monikaan ole valmis myymään tai vuokraamaan kun saattaavat itse satunnaisesti niissä lomailla. (meillähän onkin loma aikaan vilkastakin, koska kausiasukkaita löytyy). Matkat eivät ole monellekään aikuiselle välttämättä ongelma ja koko ajan etätyö lisääntyy jolloin toki hyviä internet yhteyksiä tarvitaan, tekevähän monet työkseen sosiaalimedialla. Mutta se mikä on muuttoa ajatteleville perheille ongelma on varmasti koulumatkat laajassa kunnassa. Yhteyksiä lähikuntien kanssa onkin järkevää pitää yllä kouluasioissa. Ehdottomasti pitäisi saada maaseutua eläväisemmäksi ja ihmisten siellä asumista jollakin lailla tukea. En tarkoita kuitenkaan kunnan rahavaroja tukemisessa vaan esim jotain muuta. Olen veikannut jo usean vuoden ajan että muuttoliikenne maaseutua kohden tulee lisääntymään tulevaisuudessa mutta koskeeko se suomussalmen kuntaa onkin eriasia ja siinä asiassa meidän pitäisi näkyä ja markkinoida itseämme laajasti ja taitavasti että ihmiset huomaisivat kuinka hieno paikka tämä on kuitenkin asua. Mutta toimeen tulo ja palvelu tarpeet täytyvät olla kunnossa. Lapsiperheiden kohdalla joka asiasta säästäminen(koulut, kuletuks, harrastukset ym...) on hullua koska siinä tapauksessa perheet muuttavat muualle parempien tarjontojen äärelle eikä moni silloin uskalla edes muuttaa tänne päin ja jäljelle jää paikoin vaan eläkeläiset. Olisi hienoa jos kuntaan saisi vaikka jonkun yrityksen tai toimijan jonka kautta täällä harvaa asutuilla seuduilla olevat ihmiset voisivat etätyöskennellä kotoa käsin.</p>
<p>Palveluja ja mielenkiintoa matkailu-auto/asuntovaunumatkailijoita kohtaan.</p>

<p>Peruskoulun päättävillä pitäisi olla muitakin opiskeluvaihtoehtoja kuin lukio. Nyt nuoret lähtevät opiskelemaan vähintään Kajaaniin, eikä heitä saa sieltä pikkukummassa palaamaan takaisin Suomussalmelle.</p>
<p>Olemassa olevia resursseja käytetään tehokkaammin. Ei hankkeita hankkeiden vuoksi, vaan niistä pitää tulla myös tulosta. Pienilläkin asioilla voi saada suurta aikaan, kun otetaan koko henkilöstö mukaan ihan ruohonjuuritasolta lähtien. Yhdessä tekemällä saadaan paras tulos. Kuntalaisten hyvinvointiin panostaminen lisää kunnan elinvoimaa. Kun kuntalaisten hyvinvointi paranee, se houkuttaa myös uusia kuntalaisia, mikä lisää kunnan elinvoimaa.</p>
<p>Jos halutaan panostaa matkailuun niin suunnitelmallisesti panostetaan rahallisesti ja ajallisesti sen ylläpitoon ja kehitykseen. Esim Hossan alueen markkinointi ja kehittäminen mökkeily ja eräily mielessä.</p>
<p>Kehittämällä matkailua Kiantajärven tiimoilta, risteilyt, retket, veneiden vuokraus, kalastaminen yms.</p>
<p>Jotta lapsiperheet ja työikäiset muuttavat ja viihtyvät kunnassa peruspalveluiden, arjen ja vapaa-ajan tulee sujua vaivattomasti. Kannustusrahaa ja extraa kun tulee tänne töihin- syrjäseutulisä tms vastaava uudelleen käyttöön.</p>
<p>Kuntaan on palkattu elinkeinojohtaja, elinvoimakoordinaattori, matkailupäällikkö. Lisäpanostusta ei tarvita!</p>
<p>Yksittäisen kunnan voimat ovat rajalliset, me-henki on tarpeen hyvän tiimin saamiseksi. Innostuminen, positiivisen asenteen säilyminen on ymmärtääkseni kaiken a ja o. Yrittäjiltä saatava palaute, ideat ovat varmaan kullannarvoisia. Kulttuuriset tekijät mukaan, Kiannosta voi löytää uusia näkökulmia.</p>
<p>Tietysti ollaan myös osa Kainuuta ja sen mahdollisuuksia. Jämerää toimintaa, avointa keskustelua lähikuntiin ja Kajaaniin päin tarvitaan.</p>
<p>Edelleen yhteydenpito kansanedustajiin tulee toimia hyvin, kuten on tapahtunutkin.</p>
<p>Asukasmäärällä = veroinmaksajia Tarkastelemalla kriittisesti kunna oman henkilöstön määrää suhteessa vähentyneeseen väestömäärään sekä kiinteistökantaa. Joitakin tehtäviä voisi varmasti yhdistääkin esim eläköitymisten yhteydessä.</p>
<p>Pakolaiset tuo kuluja, ei vaurautta. Yritykset tuo tuloja ja vaurautta. Tukekaa yrityksiä niin paljon kuin mahdollista. Mutta punnitkaa tuet hyvin ja uskaltakaa tukea niitä menestyviä paljon. Mielellään niitä mitkä tuovat rahat ulkoa kuntaan päin ja vielä paremmin ulkomailta kuntaan päin. Ystävällisyys ja toisten kunnioittaminen erityisesti matkailussa ja kaikessa yritystoimintaan liittyen huippu tasolle.</p>
<p>Kunta voisi julkaista tiedot hankinnoistaan, vaikka paikallinen yritys voittaisi tarjouskilpailun kyseistä tuotetta ja palvelua hankitaan silti paikkakunnan ulkopuolelta. Yli 20 vuotta paikkakunnalla toimineena yrittäjänä/työnantajana kunnan päättävät henkilöt eivät ole vaivatuneet käydä kysymässä kuulumisia tai keskustelemassa yrittämisen kehittämisestä. Onneksi yrityksen kotipaikan vaihto on helppoa..</p>
<p>Dynaamisuuutta kuntaan lisää. Kainuussa on leppoisa olla, siitä pitää pitää kiinni. Mutta sopivasti dynaamista toimintaa. pienet jutut poikivat ja houkuttelevat turisteja ihan varmasti. markkinointi muualle Suomeen ja pidettävä yllä virkeää nostetta tavalla jos toisella ja leppoisaalla meiningillä. Siitä se lähtee !</p>
<p>Uudet elinvoimahankkeet</p>
<p>Tukea edelleen kuntalaisten terveyttä hyvillä liikkumisen mahdollisuuksilla. Etenkin reitit, polut ja lajit, jotka ovat kaikkien saavutettavissa.</p>
<p>Ei mitenkään valitettavasti. Ei ole tarjota työpaikkoja, 25 vuotta ollaan yritetty päästä töihin kunnalle siinä onnistumatta, vaikka toinen meistä on suomussalmelainen.</p>

Katso vastaukset edellä.
Pitää tilastoida muualla kirjoilla olevien yöpymismäärät Suomussalmella ja pitää huolta siitä että se kasvaa merkittäväällä prosentilla vuosittain.
pakolaisilla ei kuntaa auteta, jos tulee vaikeasti sairaita mennään jopa ojasta allikkoon samoja projekteja ajetaan uudestaan ja uudestaan eli rahaa kaivoon kunnan talouspuolen pitää katsoa mistä tulot syntyvät ja panostaa niille sektoreille - jos esim marja tai matkailu ei tuota verorahaa ei sitä kannata tukea ylenmäärin - yrittäjien itse vastattava investoinneista kuten muussakin yrittämisessä- jatkuva turvautuminen ilmaiseen rahaan eusta /valtiolta /kunnasta ei ole yrittämistä
panostetaan lapsiin ja nuoriin. houkutellaan lapsiperheitä lisää esim. etätyöllä
Sijainnilla niin kova painoarvo
Avoimempaa suhtautumista ulkopaikkakuntalaisiin, uusien tulokkaiden ottaminen mukaan eri toimintoihin, arkeen mukaan.
Uusia elinkeinoon liittyviä hankkeita kokeiluun, markkinointia, markkinointi. markkinointia, tapahtumia, TYÖTÄ!
Lapsimyönteisyys,täsmäkoulutukset (esimerkiksi, matkailupalvelujen tuottaja)
en tiedä ikä on elinvoimahanke? kuulostaa juuri sellaiselta, joka vie rahaa ja työtunteja ja tuloksena ei sitten juuri mitään...
Matkailu ja liikunta- ja kulttuuripalveluiden kehittäminen on yksi keskeinen tekijä elinvoiman lisäämiseksi. Myös joukkoliikenteen säilyttäminen Ouluun, Kajaaniin ja Kuusamoon täytyy turvata.
??
Pidetään kiinni peruspalvelujen saatavuudesta ja niiden parantamisesta kuntalaiselle.
Huolehtimalla nykyisten asukkaiden viihtyvyydestä ja palvelujen saatavuudesta.
-nuoria lisää, työpaikkoja lisää
Kaikenlaista verotusta laskemalla.
Aktivoidaan kunnan katu kuvaa. Toimivat majoituspalvelut, jotta turistit pysähtyy useamminkin. Yritetään rekrytoida, joku suurempi työnantaja paikkakunnalle.
Historia on tehnyt Suomussalmesta tunnetun, sen kehittäminen . Ämmänsaaren historiaa ei ole niiltä ajoilta.
Kunnostetaan perusteellisesti latupohja Siikaranta - Haverinen, viiden kilometrin lenkki Haverisessa ja Haverinen - Aittokoski. Tämä palvelee kesälenkkeilyä, mutta erityisesti syystalvella ensilumien tultua on mahdollista päästä pian hiihdon alkuun. Latupohja on nyt erittäin huonossa kunnossa, ja Siikarannan haaralla suolle on tehtävä penkka latukoneen kulkemisen mahdollistamiseksi jo alkutalvesta. Toimenpide palvelee myös matkailua, ja tuo hiihdon ystäviä kauempaakin alkutalven hyvin hoidetuille laduille.
Helppo tietysti sanoa: saamalla lisää työpaikkoja. Olisiko se täällä kuitenkin matkailu, mikä voisi tuoda lisää työtä. Matkailumarkkinointi kannattaisi tehdä koko Kainuun aluetta koskevana ja eri kunnat voisivat hieman erikoistua tiettyjen palveluiden tuottamiseen: kaikkien ei kannata tehdä kaikkea eikä myöskään samaa. Jonkinlainen elämysmatkailu voisi olla erikoistumisen pohjana: tarvitaan "hulluja" ideoita ja rohkeutta lähteä niitä toteuttamaan. Julkinen puoli voisi tukea myös yrittämistä, joka perinteisten laskelmien mukaan ei voi onnistua. Jos yksi kymmenestäkin onnistuisi voisi lopullinen tulos silti olla positiivinen. Metsäähän täältä myös löytyy, mutta tuotanto on täysin raaka-aineen tuottamisen tasolla. Pidemmälle menevä jalostus vaatisi isoja investointeja ja Paltamonkin sellutehdas on edelleen kysymysmerkki.

KANNUSTETAAN YRITTÄJÄKSI. PIDETÄÄN YHTEYTTÄ NYKYISIIN YRITYKSIIN AKTIIVISESTI, MYÖS YKSINYRITTÄJIIN. KOULUTUSTA LISÄÄMÄLLÄ.

Viisaita ja itsevarmoja päätöksentekijöitä tarvitaan lisää.
Viimeiset vuosikymmenet meillä on ollut harvinaisen vähän viisaita päätöksentekijöitä.
Ei yhteistyöllä saada mitään aikaan jos kuitenkin eri tarkoitusperät on.
Otetaanpa mallia esim. Puolanka

ammattillisen koulutuksen saaminen joissan muodossa takaisin kuntaan
yliopistojen kanssa tehtävää yhteistyötä innovaatioiden edistämiseksi
Taataan yrityksille tuki pitää toiminta Suomussalmella
Ylläpidetään korkeaa ja laaduksata perusopetusta ja lukiota.
Lukion vahvaa osaamista kansainvälisyydessä pitäisi käyttää enemmän hyväksi!!!

Suomussalmen talkkiesiintymä on Euroopan suurin ja hyödynnettävissä helposti avolouhoksena. Kunnan kannattaisi kaikella tavalla edistää esiintymän hyödyntämistä ja esimerkiksi junanradan pikaista rakentamista. Maaliskuussa 2020 perustettu Nordic Talc Oy:n suunnittelee Suomussalmen talkkihankkeen feasibility studya, jonka tavoitteena on tarkentaa hankkeen taloudellinen kannattavuus-, ympäristö- ja kaivostekniset suunnitelmat teollista toimintaa varten. Lisäksi selvitetään mahdollisuuksia ulkopuolisen rahoituksen ja sijoittajien saamiseksi Nordic Talc Oy:n toiminnan käynnistämiseen ja kehittämiseen kohti teollista hyödyntämistä. Mondo Mineralsilla oli kaksi kaivosta, Sotkamossa ja Outokummussa. Noista Elementis maksoi 23.10.2018 yhteensä 553 m\$ (486 m€). Tässä olisi nyt mahdollisuus kunnalle saada talous tasapainoon kerralla ottamalla tämä kunnan ykköskehityshankkeeksi.

8. Miten kunnan tulisi toimia hyvinvoinnin edistämiseksi?

Vastajien määrä: 142

	täysin eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	ei samaa eikä eri mieltä / en osaa sanoa	jokseenkin samaa mieltä	täysin samaa mieltä	Keskiarvo	Mediaani
Panostaminen kuntalaisten hyvinvointiin on tärkeää niukkenevasta taloudellisesta	0,72%	0,71%	10%	45%	43,57%	4,3	4

tilanteesta huolimatta							
Tuotetaan palveluja ensisijaisesti niitä tarvitseville, vaikka valinta vaikuttaisi muiden asiakasryhmien palveluiden saamiseen ja laajuuteen	2,86%	17,86%	21,43%	50,71%	7,14%	3,41	4
Hyödyntäminen järjestöjen (ns. kolmannen sektorin) osaamiseen on entistä tärkeämpää hyvinvointipalveluiden tuottamisessa ja järjestämisessä	2,14%	13,57%	22,86%	40,72%	20,71%	3,64	4
Hinnoitellaan palvelumaksuja käyttäjäryhmien mukaan	4,29%	15%	11,43%	53,57%	15,71%	3,61	4
Kuntalaisten tulisi saada osallistua enemmän asuinympäristönsä kunnossapitoon ja viihtyisyyden lisäämiseen	1,46%	3,65%	21,17%	55,47%	18,25%	3,85	4
	5,71%	0%	65,71%	14,29%	14,29%	3,31	3

9. Mistä itse käyttämästäsi kunnan palvelusta olisit valmis luopumaan kokonaan tai vähentämään määrää/laatua kunnan vaikeassa taloustilanteessa?

Vastaajien määrä: 71

Vastaukset
Turhan paljon latuja, liikuntaan satsataan liikaa käyttäjä määrään nähden
Eipä tule käytettyä kuin välttämättömät palvelut, ei noita palveluja ole juuri liikaa tarjolla Haka-asutus alueeloa
Kirjastopalvelut
Taajamien viihtyisäksi tekemisestä siihen asti kun talous alkaa korjaantua.
Kulttuuripalveluista
Uimahallin käytöstä.
En ole koskaan ymmärtänyt varsinaisesti mihin kaikkia päälliköitä ja työnjohtajia, vastuupäälliköitä ja päällikön päälliköitä tarvitaan. Tässä kunnassa olisi todellisen yt-neuvottelun paikka ja sen että kaikkien kunnan työntekijöiden virka ja vastuut käytäisiin läpi.
Ulkoilureitit, hiihtolstujen määrä ja kunto.
Kulttuuri,- ja liikuntapalvelut.
Kulttuuripalvelut ovat ylimitoitettuja.
Rahalliset yritystuet jne, niitä saa monista muistakin paikoista nykyisin kun vaan kertoo, kulttuurijutut
- ensin on katsottava palveluiden tuottamisen tehokkuus. Teemmekö asioita oikealla otteella. - koulutus ja sote-palvelut ovat esisijaisen tärkeitä kuntalaisille. - en haluaisi, että jostain enää luovuttaisiin vaan keskitytään uusiin työpaikkoihin.
Käytän itse niin vähän kunnan palveluja, että en oikein osaa sanoa, mistä vähentää. Kirjasto? Tätä en käytä itse lainkaan, enkä urheilukenttiä, mutta nämä on sellaisia, että ei voi poistaa. Urheilukenttiin voisi tulla käyttömaksu niille, jotka käyttää sitä.
Teidän tulee ymmärtää, että palveluiden vähentäminen koituu asukkaiden haitaksi ja lopulta myös kunnan haitaksi. Esimerkiksi Kiannon Kuohujen aukioloaikoja ei saa missään nimessä supistaa. Vaikka kuntosali ja kylpylä ovat kunnalle sinänsä menoeriä, tulisi niistä tinkiminen näkymään jonoina terveyskeskuksessa ja siten sote-palvelujen kustannusten nousuna.
Kansalaisopiston ryhmistä
Vaikea kysymys, koska palvelujen karsiminen vaikuttaa heti halukkuuteen jäädä kuntaan. Liikuntapalvelut ehkä, lisää käyttömaksuja, mutta silläkin on seurauksensa.
Esim. Kianta-opiston kurseista olisin valmis maksamaan enemmän, ovat nyt mahtavan edullisia. Tulisi varmaan käytyä vaikka hinnat nousisivat.
Hiihtoladut
Vaikea sanoa.
Hiihtoladujen huippukunnosta.
Voisi tutkia, olisiko kirjastopalveluissa mahdollisuutta säästää esim. aukiolojen kautta.
pelastustoimi. nyt kunnan maksuosuus kasvaa huimasti kun ovat uusia palomiehiä lisäämässä kymmenittäin
Kirjaston omatoimi aikaa lisätä.
Hiihtoladujen kunnossapidosta, pystyn hiihtämään huonommallakin ladulla.
Kuntosali = kulkukortti riittää,

Koirapuisto=Juostaan metsässä Turhat valot= Jätkänpuisto Kunnan työntekijät=työpareittain liikkuminen,onhan se mukavaa muttei kannattavaa/turhia työpaikkoja
En mistään kokonaan
Kianta- opisto, vaikka esim. sivistys ja liikunta ovat tärkeitä
Kirjaston käyttämisestä voisin luopua, vaikka kokonaan.
Uimahallista ja kuntosalista.
Kirjasto
Konsertit/ulkopuolelta ostettavat esiintyjät.
Slvukylillä asuvana en pääse nauttimaan kunnan virkistys- ja kulttuuripalveluista.
Kianta opisto
Kylpylän käytöstä osittain aukioloaikoja tiivistämällä tai omatoimiaikoja hyödyntämällä kuntosalilla
Kulttuuripalvelut
Vaikea kysymys. Tilapäisesti kirjastosta voisi luopua tai vähentää aukioloaikoja, ei lopullista sulkua. Liikuntatilojen käyttöä voisi tarkastella, mutta ehdottomasti käyttötarve huomioiden. Itse liikun luonnossa, talvella jäällä.
Kesäteatteri (kunnan tukemaa toimintaa)
Omalla työ paikkalla
-
Kirjasto, omatoimi aukiolot laajemmiksi.
En asu kunnassa, vaan muualla Suomessa. Tietenkin turhanpäiväiset jutut, jos niitä on. Mutta vanhuksista, sairaista ja heikommista pitää pitää kunnassa aina huolta. Virkistystoimintaa heille soisin enemmänkin, kuin mitä nyt on. Myöskin sellaiset väliinpuotoajat otettaisiin kaikkialla aikaisessa vaiheessa kiinni ja pidetään huolta, Ei lihota oman kukkaron päällä. Jos ihmiset tajuaisivat, että luopumalla omastaan edes hitusen ja antamalla toisille jotakin hyvää, saadaan lopulta itsellekin. Asenne ratkaisee ja hyvä tulee hyvän luo.
Liikuntapaikkojen määrää voisi vähentää. Kuinka monta kenttää ja kaukaloa tarvitaan?
En oikein käytä kuin Kirjastoa ja hiihtolatuja. Hiihtolatujen kunnossapitoa ollaan viime vuosina vähennetty, mutta viikonlopuilta ja pyhiltä, jolloin suurin osa työssäkäyvistä pääsisi ulkoilemaan. Kylpylään ei nytkään tahdo olla varaa. Hinta on kuin kylpylässä, puitteet kuin pienessä uimahallissa. Mutta ihanan hyvässä kunnossa.
Lukiosta
Opetus, kulttuuri, liikunta.
loppujen loppuksi muuta kuin terveystalvuita voidaan karsia ja niidenkin toimintaa tehostaa
Olisin valmis osallistumaan palveluiden tuottamiseen esim. elinympäristön viihtyvyyden lisäämiseen 'talkoilemalla'
Käytän hyvin vähän palveluja.
Kulttuuripalveluista
Koulupalvelut uudelleen tarkasteluun.

<p>Hiihtolatuksen kunnossapito joka päivä, parin päivänkin viiveellä ladut pysyy kunnossa. Latujen ajamiseen panostaminen viikonloppuina, kun työkäiset ehtivät ladulle. Kulttuuripalveluja/teoksia vähemmän(Ämmän päreen kaltaiset jutut)</p>
<p>Latujen aukipito, katuvalaistus pois tarpeettomista paikoista / lyhennetään valojen päälläolo aikaa</p>
<p>Kulttuuri ja liikunta</p>
<p>Kulttuuripalvelut</p>
<p>.</p>
<p>Kianta-opisto.</p>
<p>Katujen talvikunnossapito on tähän saakka ollut Suomusalmella todella korkeatasoista. Sen tasoa voisi ehkä hiukan laskea, jos siitä saatava säästö olisi tarpeeksi korkea. Sotekulut ovat korkeat, ja niitä saadaan pidettyä aisoissa kannustamalla kuntalaisia liikkumaan enemmän, eli liikuntapalveluista ei kannata karsia. Yhteisöllisyys on paikkakunnalla vielä korkeaa, joten voisiko talkootyötä hyödyntää jollain tapaa?</p>
<p>Työllisyyttä ajatellen vaikea kysymys, ei ainakaan mitään sellaista josta luopuminen vähentäisi työntekijöiden tarvetta. Siinä säästöjä tulee usein siirretyksi jostakin toisesta korista maksettavaksi, työttömyyskorvaukset, työttömyyden vähentämisen hankkeet ym. Toisaalta esim. perusopetuksessa voisi ajatella yhdistymistä muiden kuntien kanssa etäopetuksen muodossa. Opetusta voisi ottaa vastaan ja myös antaa vastavuoroisesti muille oppilaitoksille etäyhteyksiä hyödyntäen. Lasten ja nuorten hyvinvoinnista ei saa karsia, siinä hyvinvoinnin väheneminen tulee maksettavaksi tulevaisuudessa syrjäytymisen lisääntyessä. Varhaiskasvatuksen pitää olla laadukasta ja harrastusmahdollisuuksia riittävästi kunkin ajan tarpeita vastaamaan. Lapsilta ja nuorilta itseltään pitäisi kysellä mitkä jutut palvelevat mitäkin ikäpolvea parhaiten, turhia palveluja on tyhjä tuottaa. Täytyisikö Kianta-Opiston kurssimaksuja hieman korottaa, ei kuitenkaan niin ettei asukkailla olisi niihin varaa. Opisto on tärkeä ihmisten yhdistäjä ja hyvinvoinnin tekijä. Liikuntapalvelut ovat monipuolisia ja moni juttu kylällä taitaa toimia vapaaehtoisvoiminkin. Ympäristö etenkin Ämmänsaaren taajamassa Kiantajärven rannassa on todella kaunista ja hyvin hoidettua, siitä ei pidä tinkiä, se on käyntikortti kylän ohikulkijoille. Samoin teiden kunnossapidon pitää toimia, vaikka se on varmasti kallista kustantaa. Olisiko mitään palveluja, joita voisi tehdä jollain tapaa maksullisiksi aiheuttamatta kuitenkaan niin isoa kustannusta yksittäisille asiakkaille, että palvelu jäisi käyttämättä. Tässä esimerkkinä kirjaston perimät pienet varaus- ja myöhästymismaksut, monesta pikkuasiasta tulee kertymää palveluja käyttämällä.</p>
<p>Pakolaisten vastaanottamisesta tulee kunnalle kustannuksia, vaikka siitä korvauksia saadaankin. Nykyisessä tilanteessa pakolaisten vastaanottamisesta tulisi luopua. Alkukustannuksia tulee väistämättä välillisesti kunnan maksettavaksi.</p>
<p>Kylpylä, valaistut ladut, kirjasto</p>
<p>Matkailu, tekniset palvelut, osa kulttuuripalveluista</p>
<p>uimahalli, kuntosali, liikuntahalli</p>
<p>Kirjaston aukioloaikoja voisi lyhentää, itsepalvelua lisäämällä ja opettamalla käyttäjiä samoin uimahallin aukioloaikoja voisi miettiä</p>
<p>Hiihtolatuksen höylääminen talvisin tuskin tarpeen päivittäin, ellei lunta sada.</p>
<p>Kirjaston aukioloa voisikin lyhentää esim. ma,ke,pe avoinna olevaksi 10-18. Liikunta paikkojen huoltoa voisi keventää sekä maksuja vallankin aikuisryhmiltä korottaa. Tilojen yhtenäistämistä.</p>

teatteri ja kylpylä
- olisin valmis vähentämään ulkoliikuntapaikkoihin panostamista, vähemmän talvella esim. latuja auki....
-
Kunnan tuottamista palveluista käytän ainoastaan Kianta-opiston palveluita, jos ei sotea, vettä jne oteta huomioon. Hyvinvoinnin ylläpitämisessä opiston palvelut ovat tärkeitä, joten en mielelläni niitä supistaisi tai lopettaisi. Palveluiden hintaa voisi edelleen varovaisesti nostaa kuten on viime vuosina tehtykin.
Krjastossa voisi olla vielä enemmän omatoimiaikoja. Hiihtolatujen kunnossapidon tasoa voi alentaa.
kesäteatteri kylpylä kelkkasilta
Kolmannen sektorin tukeminen paitsi nuoret ja lapset

10. Mitkä muutokset Suomussalmen kunnan palveluverkostossa voisivat tulla kysymykseen?

Vastaajien määrä: 41

Vastaukset
En löydä palvelua, joka olisi ylimääräistä
Virkamiehiä ja työnjohtoa palkkalistoilla liikaa tuloksiin nähden
Teknisen palvelut kustannustehokkaaksi.
Kirjastossa pitäisi seurata onko kaikilla lehdistä ollenkaan lukijoita, katujen valaistuksia ei välttämättä tarvitse joka vuosi rakentaa lisää kun autoissa ja ihmisillä on nykyään niin paljon ja hyviä valaisimia. Latuverkosto on hyvä, mutta onko kaikilla laduilla hiihtäjiä?
Muille kuin lakisääteisille palveluille enemmän kustannuksien mukaisia maksuja. Kuitenkin yksityisteiden hoidon tukea jatketaan, koska se on osa perusinfrastruktuuria.
Hiihtoladujen kunnossapito aivan ylivoimaisesti. Kirjasto vielä enemmän omatoimikirjastoon päin. Kylpylä auki viikonloppuisin vain klo 12-18 riittäisi. Koulukyydit vielä suunniteltava järkevämmiin ja opettajien virkoja yhdistettävä. Teknisten palveluiden työntekijöiden työnkuvien yhdistäminen.
- siinäpä kysymys; Pelkään, että tässä käydään herkästi haja-asutusalueen kimppuun. Teiden kunnossapito.
Teiden kunnossapitoon pitäisi suuresti panostaa. Varsinkin jalkakäytäviin talvella. Ei varmaan teidn kunnossapitäjät kulje talvella pyörällä siikarannasta kylälle... Kun aina niin surkeassa kunnossa tiet. Pottupeltokin tasaisempaa!
Kaikki on jo ajettu melko lailla minimiin. Ei edes kyläkouluja ole yhtään jäljellä.
Lakisääteiset palvelut ovat hoidettava tietysti. Kulttuuri, kansalaisopisto, liikunta, kirjasto ym. tuon tyyppiset palvelut, joista voidaan tarvittaessa karsia ja heikentää palveluja
Sähköisten palvelujen lisääminen. Ihmiset osaa, pystyy ja haluaa hoitaa asioitaan verkossa, mikäli yhteydet toimii.
Hiihtoladut ovat huippukuntoisia ja niitä on paljon. Voisiko rajata osaa verkostoa pienemmäksi. Esim. Entinen viitostienvarren luistelurata muutettiin hiihtoon ja se on melko onneton siihen tarkoitukseen käytön kannalta. Hankala mennä, ei pysäköintiä, 5-tien ylitys jne..
Vaikea sanoa.
Auttaisiko palvelujen yhdistäminen naapurikuntien kanssa?
pelastustoimi
Tarvitseeko urheilupaikkojen olla niin tiptop-kunnossa? Turhat hankkeet pois, joihin kunta itse joutuu maksumieheksi.
Jos kunta aikoo pysyä elinvoimaisena, täytyy olla peruspalvelut. Ei tänne koulutetut, perheelliset jää, jos kaikki karsitaan minimiin tai sen alle. On jo nyt kohtuutonta pikkukoululaisille tulla kylälle kouluun syrjäkyliltä, kun kyläkoulut on lakkautettu. Suomussalmen maaseutu on autioitettu tehokkaasti.
Ns. pihateiden talvikunnossapito kunnan palveluna voidaan lopettaa. Avustettavan tien pituutta voi korottaa.
Koulukyydit Ämmänsaaren alueelta voisi karsia ainakin yli 8-vuotiailta.
Supistukset ja tehtävien yksinkertaistaminen.
Ei ole helppo tämäkään kohta. Lapset ja nuoret pitää huomioida , neuvolat, koulut , erityispalvelut tarpeiden mukaan ja mahdollisimman lähellä.
Aikuisten kohdalla voi olla enemmän jouston varaa. Työssäkäyvät aikuiset voivat käyttää myös

<p>alueellisia palveluita, ellei muuten mahdollista. Viikonloppuvastaanoton säilymistä toivotaan laajasti.</p> <p>Ikäihmisten hoito ja huolenpito, omaishoito vaativat tarkastelua. Kotiin tuotavat asumista tukevat palvelut saattavat nousta entistä tärkeämmiksi. Digitaaliset menetelmät hyödyttävät, pitkät ajomatkat asiakkaiden luo tulevat kalliiksi.</p> <p>Teknisellä puolella voisi esim rakennustarkastaja, ympäristösihteeri jne olla yhteisiä naapurikuntien kanssa.</p> <p>Kunnan hallintopuolen tehtäviä voisi yhdistää ja näin ollen vähentää väkeä.</p> <p>-</p> <p>Aurausta voi vähentää ja katuvalot sammuksiin talvella jo hyvissä ajoin. Hiihtolatuksen kunnossapitoa ei viikonloppuisin.</p> <p>En tunne.</p> <p>Urheilupaikkoja ulkona on vähintäänkin tarpeeksi, tarvitaanko kaikkia?</p> <p>Lukion lakkautus.</p> <p>?</p> <p>Aukioloaikojen supistaminen lisäämällä omatoimiaikoja.</p> <p>Hallintoportaan karsiminen</p> <p>Vaikea paikka mistään vähentää enää</p> <p>Onko niitä?</p> <p>Lasten, opiskelijoiden, eläkeläisten ja työttömien hyvinvointia edistävät palvelut voisivat olla edullisia, jopa ilmaisia joiltakin osin ja taas työssä käyvät voisivat maksaa palveluista vastaavasti hieman enemmän. Työssä käyvillä on usein käytössä työpaikan tarjoamia hyvinvointiseteleitä yms.</p> <p>Hyvätasoisia ja toimivia palveluita ei kannata lakkauttaa. Esim kirjasto ja kylpylä ovat niin hyvätasoisia, että niistä kannattaa ottaa kaikki hyöty irti. Samoin hyvä kiinteistöjen ylläpito pidentää rakennusten elinkaarta. Uusia kunnossapidettäviä rakennuksia ja alueita ei kannata enää ottaa kunnan hoidettavaksi.</p> <p>yksityistetetään palveluita, esim matkailu ja tekniset palvelut ja saadaan tehokkuutta/vaikuttavuutta.</p> <p>-</p> <p>-n</p> <p>Karhulanvaaran koulun siirtäminen uuteen Ruukin kouluun, välimatka 5 km</p> <p>-</p> <p>Suomussalmellakin pitäisi päästä siihen, että esim. laskutus tapahtuisi digipalveluina kaikille niille, joilla on mahdollisuus ja osaaminen verkon käyttöön. Voisi laittaa kyselyn, kuka haluaa laskunsa digina ja kuka paperisena.</p> <p>Päivähoitoa ja koulua ei voi lopettaa eikä myöskään sotea. Em. teknisen puolen muutosta voisi harkita.</p> <p>kesäteatterin ja yleensä koko kulttuurin tuottaminen verovaroin on lopetettava</p>
--

11. Miten Suomussalmen kunnan palvelutuotantoa voisi muuttaa?

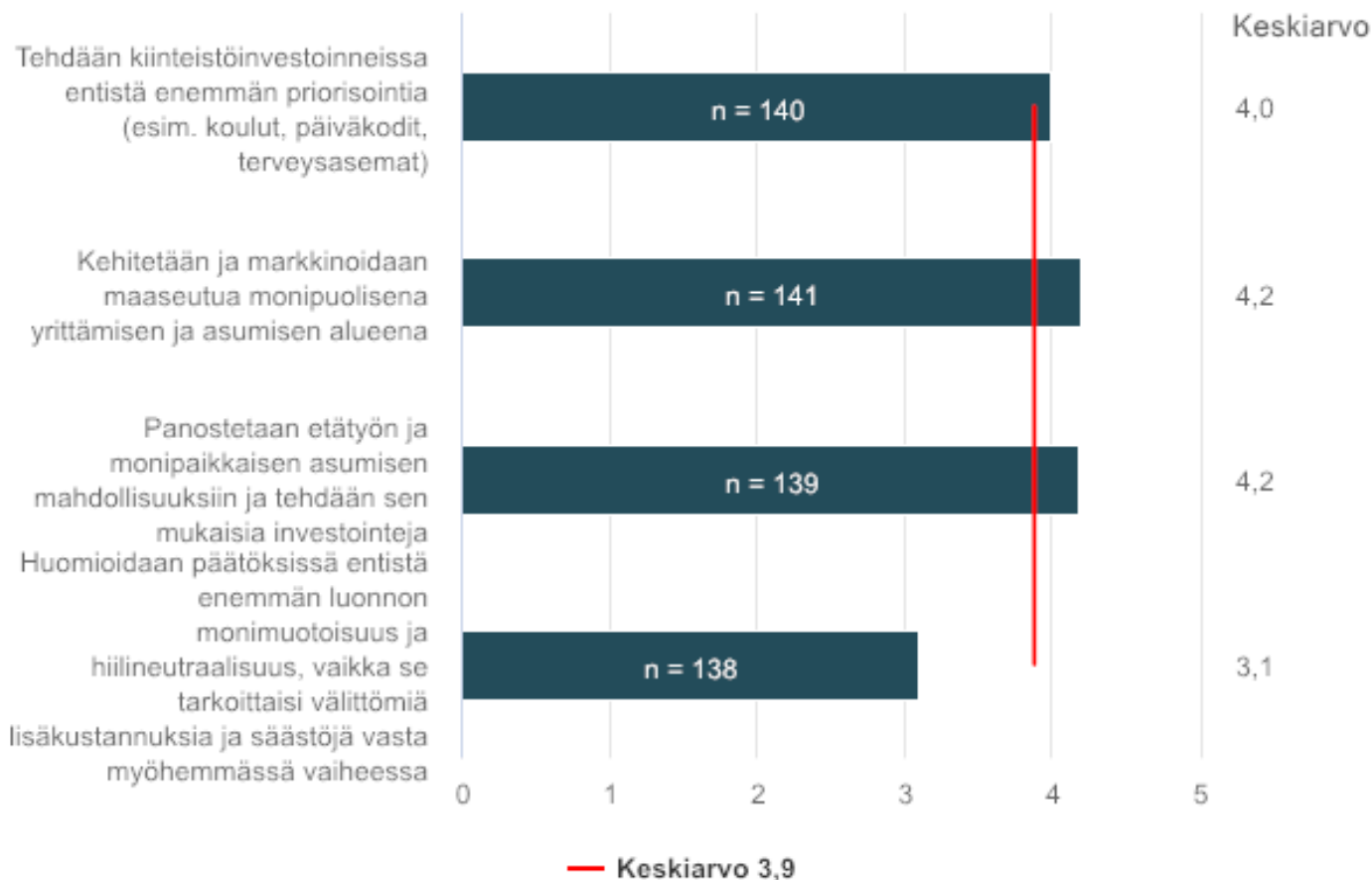
Vastaaajien määrä: 38

Vastaukset
Yhteistyö naapurikuntien kanssa joillakin toimialoilla
Ulkoistetaan palvelut
Ei ainakaan karsia.
Osittainen ulkoistaminen
Yhteistyö muiden kuntien kanssa ja yhteiset palvelut. Kuntaliitoksetkin olisiv pitänyt jo toteuttaa ja siten saada hallintokustannuksia alemmaksi
Vähemmän esim. Kianta-opiston kursseja tarjolle.
- tehostamista on. Tehdäänkö asioita kuten on aina tehty.
Kohderyhmiä tarkentaa ja järkeistää.
Tietysti tuotanto ja jalostuspuolelle, kun saataisi vielä työpaikkoja, niin sehän tuo rahaa kuntalaisille, jotka voivat käyttää rahaa ja kunnalle verojen muodossa
Hallinnon työpaikkoja voisi tarkastella, tai ainakin tehdä näkyväksi sitä, mitä siellä kunnantalolla tehdään. Onko päällekkäisiä virkoja? Paljon kuulee huhuja, jotka ovat nakertamassa uskottavuutta ja heikentävät sitoutumista kuntaan. Tiedottamista lisää, sitä ei ole koskaan liikaa.
Kiinteistönhoidon ulkoistaminen. Nyt kunnan kiinteistöhoitajat kävelevät käsi kädessä vähintään kaksi miestä joka paikkaan pienimpäänkin hommaan. Tehokkaamminkin voisi homman hoitaa!
Vaikea sanoa.
Yhteistyötä kehittämällä maakuntatasolla? En osaa sanoa, tulisiko säästöjä?
sopivastuu yrityksiä kilpailutettaisiin
Älkää ulkoistako mitään palveluja, menetätte työntekijänne -> lisää työttömiä, kaikille ei ole töitä, kaikki eivät halua tai voi työn perässä muuttaa. Huomioikaa tämä muuallakin kuin juhlapuheissa -> puhutte pitävänne huolta ihmisistä, kuntalaisista ja työntekijöistänne. Ulkoistus erilaisissa asioissa lisää kustannuksia ja toimimattomuutta, kunnassa on varmaan näistä esimerkkejä vaikka muille jakaa.
Yhdistäkää eläkkeelle jääneiden työtehtäviä muille kunnan työntekijöille. Kunnan hankinnat pois hankitarenkaista, KALLISTA! Karsikaa rönsyilyt toiminnasta, keskittykää oleelliseen, älkää ostako ostopalveluina mitään, tehkää itse. Matkustaminen minimiin, etänä kokouksiin.
Kallistaa palveluiden hintoja.
Toiminnan tehostaminen esimerkiksi sähköisten palvelujen kehittämisen kautta.
Ideariihet ja työpajat käyttöön..jokin oma työllistämismalli.
Mahdoton sanoa mitään varmaa. Tuleva sote-uudistus, kuntayhtymän kantokyky ja kunnan taloustilanne ratkaisevat kehityksen. Kaikesta huolimatta asukkaiden tarpeista on huolehdittava. Suomussalmelaiset ansaitsevat yhtä hyvät palvelut kuin muut Kainuun alueella.
Ks edelliset vastaukset
-
En tunne.
-

Ainakin tiestöä pitäisi kunnostaa ja ihmisten asuminen sivukylillä pitää mahdollistaa.
Satsataan kuntalaisiin, ei sosuaalturvan perässä tuleviin maahanmuuttajiin, jotka kuluttavat eivätkä tuota.
Yhdistäminen ja uudelleen organisointi
Elinvoimapalvelut kehittäminen - yrittäjiä lisää, tyhjätilat käyttöön, mökkilaisille palveluja maksulliseksi, tehdään karavaanareille alue - viipyvät pidempään kunnassa ja käyttävät palveluja
Terveyspalveluissa yksityispuoli mukaan tuottamaan palveluja
.
Valtuuston kokoa täytyy pienentää. Nykyinen on liian iso kunnan kokoon nähden, ja samalla voidaan taata edes jonkinlainen taso päättäjien keskuudessa.
Etäyhteyksien hyödyntäminen, osaamisen tarjoamista muualle.
Tehostamalla lisäämällä tulosvastuuta, vähentämällä raskasta byrokratiaa. Vanhat jäärät ja poliitikot ulos jarruttamasta.
-
Lähi kuntien kanssa yhdessä
Yksityistämällä ja ja myymällä
-
kts. edellä
karhulanvaaran koulu siirrettävä uuteen kouluun, tulee miljoona säästö

12. Miten rakennettua ympäristöä tulisi kehittää?

Vastaaajien määrä: 141

	täysin eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	ei samaa eikä eri mieltä / en osaa sanoa	jokseenkin samaa mieltä	täysin samaa mieltä	Keskiarvo	Mediaani
Tehdään kiinteistöinvestoinneissa entistä enemmän priorisointia (esim. koulut, päiväkodit, terveysasemat)	4,28%	5%	12,86%	42,86%	35%	3,99	4
Kehitetään ja markkinoidaan maaseutua monipuolisena yrittämisen ja asumisen alueena	1,42%	2,84%	12,76%	39,72%	43,26%	4,21	4
Panostetaan etätyön ja monipaikkaisen	1,44%	5,04%	11,51%	38,13%	43,88%	4,18	4

asumisen mahdollisuuksiin ja tehdään sen mukaisia investointeja							
Huomioidaan päätöksissä entistä enemmän luonnon monimuotoisuus ja hiilineutraalisuus, vaikka se tarkoittaisi välittömiä lisäkustannuksia ja säästöjä vasta myöhemmässä vaiheessa	10,87 %	26,09%	23,19 %	22,46%	17,39%	3,09	3

13. Mihin kohteisiin kunnan tulisi edelleen panostaa ja mistä voitaisiin säästää?

Vastaaajien määrä: 64

Vastaukset
Huomioida matkailijavirta Pidettävä huolta keskusta yleisilmeestä, miltä näyttää vieraasta keskusta, rannat, metsät, satamat. Mieluummin hyvä vastaanotto kuin kieltotaulut, houkuttelevan näköinen, näihin kiinnitän itse huomiota liikkuessani = täällähän voisi viettää enempiäkin aikaa jopa asua.
Panostaa yritysten tulemiakin paikkakunnalle, säästöä tulee kunnan virkamiesten ja työnjohdon määrän järkeistämällä tehtävään työmäärään
Haja-asutusalueiden palveluita ei kärsi enää heikentää (katu- ja latuvaloja on jo sammutettu riittävästi). Kukkaistutukset kesäaikaan taajamassa.
Uuden koulun rakentamiseen niin että siitä tulee energiatehokas ja pitkäikäinen terve rakennus. Kyliin, kunta on muutakin kuin torin ympäristö. Hossaan.
Säästää voisi siinä että kalustoa ei ihan pikku kummassa uusittaisi, vakuutusten ja sähkön kustannukset pitäisi säännöllisesti punnita kilpilutuksella.
Uusien työpaikkojen hankkiminen
Matkailuun ja houkuttelemalla muuttajia tänne asumaan jonkinlaisella edulla, esim. lapsiperheille jotain etuja, tontteja edullisesti ym.. Veroprosentin alennus???
Hossaan kannattaa panostaa. Miksi ei voitaisi hakea EU:lta rahaa esim. historiallisiin kohteisiin? Esim. kirkonkylän polttivat suomalaiset, voisiko saada rahoitusta ja rakentaa nyt purettujen koulukiinteistöjen tilalle osan tätä historiaa takaisin?
Teatteri jatkuva tukeminen aika avokätisesti.
Houkutella työpaikkoja ja asukkaita, kehittää etätyömahdollisuuksia (esim. verkkoyhteydet, kulkuyhteydet, tilat)
- taajaman siisteyteen, matkailuvirtojen pysäyttämiseen, viitostien vetovoimaan, turvalliseen liikkumiseen. - yhteisöllisyyteen (kuka laitetaan miettimään virkakoneistossa, mitä yhteisöllisyys pitää sisällään) - ikäänntyneihin ja heidän palveluihin tulee panostaa lisää (paluumuuttajat)
Nuoriin panostus ja pitää mielenkiinto yllä kuntaa kohtaan. Säästäminen tietyissä jutuissa, esim. Laitetaan liikaa rahaa yksittäisiin hommiin, jotka palvelee vaan pientä osaa väestöstä.
Kunnan kiinteistöjen on oltava hyvässä kunnossa, ettei työntekijät sairastu. Uusi koulu on tulossa ja siihen sopii tulevaisuuden lapset. Terveyskeskus on huonossa kunnossa. Se on varmaan seuraava rakennuskohde
Laadukkaat peruspalvelut saavat jäämään/tulemaan kuntaan. Vapaaehtoiset palvelut on toki tärkeitä, mutta niitä voisi karsia/maksullistaa, kun säästetään.
Uimahalli on tärkeä ja sen aukioloajoissa tulisi huomioida matkailijat.
Monipuolista kulttuuria tarvitaan, niin ruumiin kuin hengenkin. Liian paljon on jo karsittu. Säästökohteita mietittävä...
Nuorisoon, hyvät ja kehittävät lähtökohdat elämälle annettava. Kunnan huolehdittava kaikkien nuorten mahdollisuus osallistua. Toisinaan tuntuu (ei omakohtaista kokemusta asiasta) vanhusten ylläpito mennyt yhteiskunnan vastuulle kokonaan ja kaikki saa samat palvelut kunnosta/varallisuudesta riippumatta. Enemmän voisi siirtää vastuuta omaisille hyvinvoinnista. Onhan vanhuksia ollut ennenkin.
Luontoa ja kulttuuria esille enemmän.
Nuoriin. Mielestäni mielikuva nuoruudesta jää kytemään monen mieleen, ja opiskelujen jälkeen tai perheen perustamisen kynnyksellä olevat muualla asuvat miettivät omia lapsuus ja nuoruusvuosia,

<p>jotka saavat kipinän palaamaan tänne.   Jos nuoria ei kuunnella heidän palvelut viedään tai jopa puututaan kotiintuloaikoihin kunnan puolelta, se ei kyllä houkuta tänne omia lapsia tuomaan..</p>
<p>Panostus:Varhaiskasvatus, koulu, toisen asteen koulutus, nuorisotila, terveysasema ja muut Soten palvelut. Olisi tärkeää, että rakennukset pidetään kunnossa! Omat talkkarit takaisin.</p>
<p>Hiihtolatuverkosto pidettävä ainakin nykyisellä tasolla. Ei ainakaan vähennystä.</p>
<p>Tulisi panostaa edelleen nuoriin ja lapsiin ja niiden hyvinvointiin.</p>
<p>Panostaa tulisi uimahalliin ja kuntosaliin ja niiden toimivuuteen ja aukioloaikoihin.</p>
<p>Kiinteistötyöryhmän esittämä luonnos kiinteistöistä luopumisesta oli hyvä ja se pitäisi saada täytäntöön. Myydään tarpeetonta kunnan omaisuutta ja puretaan pois.</p>
<p>Myydään kiinteistöt, joita ei tarvita - säästetään kunnossapito- ja käyttömenoissa.</p>
<p>Teitten kunnossa pito pitää hyvänä, lisäksi paikat joissa ihmiset voivat viettää aikaa esim puistot olisi hyvä pitää kunnossa.</p>
<p>Asukkaiden asuinympäristöön. Vesakoiden ja ryteikköjen raivaaminen ja ojat laskemaan niin ettei vesi seiso kesällä.   Ihaileisin Pitämän järveäkin, jos näkisin tontiltani.(Kiantajärvi näkyy hienosti, jos siellä liikkuisi.)</p>
<p>Latujen valaistuksesta (Pitämällä) nipistäisin.</p>
<p>Kouluihin ja tieverkostoon tulisi panostaa. Yritystuista voitaisiin säästää.</p>
<p>Maaseutu eläväksi!!!</p>
<p>Luontomatkailuun tarvitaan metsää ja moninaista ympäristöä. Isot avohakkuut ja säännöstellyt vedet vievät uskottavuuden luontomatkailun markkinoinnilta. Panostusta teiden kuntoon ja julkisen liikenteen kehittämiseen.</p>
<p>Kaunis taajamanäkymä saa kiitosta ulkopaikkakuntalaisilta, sitä työtä on hyvä jatkaa.   Kiinteistöjen kunto pitää olla jatkuvasti tarkastelussa, ettei tule yllätyksiä.</p>
<p>Säästämistä voivat kaikki etsiä. Vaikea asia, koska laadusta ei useinkaan haluta tinkiä tai palveluja heikentää.</p>
<p>Ks aiemmat vastaukset. Ulkoilu- ja liikuntaalueet ovat erittäin tärkeitä ottaen huomioon kunnan väestörakenne. Ikääntyvän väestön hyvinvoinnissa ei voida sivuuttaa lähiliikuntapaikkojen ja -alueiden merkitystä. Alueet pitäisi rakentaa esteettömiksi. Jalonuoman silta/laituri on periaatteessa hyvä, mutta käyttöaste suhteessa hintaan heikko. Ulkoilureitit kylien lähialueilla ovat kohtuullisen helppoja ylläpitää, kun ne saatu rakennettua. Esim kirkonkylälle voisi rakentaa hiekkapintaisen reitin, joka ei tarvitse edes katuvaloja, koska alue on muuten hyvin valaistu. Säästöä saadaan helposti mm jättämällä Emäjoen yli suunniteltu kv liikenteen silta rakentamatta, Se ei ole välttämätön. Kiinteistöinvestointien osalta ks aiempi ehdotus: kunnan kannattaisi jalat maassa harkita kannattaako kaikkea olemassa olevaa käyttökuntoista purkaa (lukio)</p>
<p>Kun olen kiertänyt kymmeniä maita ympäri maailmaa. Niin näitä vauraimpia ja menestyneimpiä kyliä / kaupunkeja / kaupungin osia on yhdistänyt yksi hyvin yksinkertainen asia mikä ei maksa juuri mitään. Se on siisteys.   Vuraat ja menestyvät ihmiset haluavat asua hoidetussa ja siistissä ympäristössä. Ei kukaan menestynyt halua asua minkään kaatopaikan tai romujen keskellä. Köyhät ja vähävaraiset valitettavasti tekevät näin. Luokaa imago mikä houkuttelee tätä ihmiskuntaa teille. Kiertäkää vaikka Suomessa kalliita neliöhintoja omaavia lähiöitä ja katsokaa sitten ikkunasta ulos mille näyttää. Vastapainoksi kiertäkää halpoja neliöalueita, huonaatkeko eron? Siinä on myös tulos millaisia asukkaita te haluatte. Toiselle pressu on aarre toisen silmissä se on ympäristöä haittaava ja rumentava suoja.   Missioksi Suomen siistein kunta järvien sydämessä.</p>

Yleiseen infrakstuuriin. Keskusta vaatisi ehdottomasti täyden remontin, kiinnostus paikkakuntaan muuttuisi täysin jos ympäristöä uudistettaisiin edes vähän kerrallaan ja ympäristö olisi hoidetun näköistä. Keskusta ja torin ympärillä oleva mäntymetsä olisi aika muuttaa vaikka hoidetuksi nurmikentäksi. Ehkä joku turistikin kiinnostuisi
Hossaan kannattaa investoida ja elinvoima henkilöstö voisi ainakin yrittää saada niitä yrityksiä tänne.
Vetovoimaisuutta kuntaan. Sitä kautta ihmiset innostuu.
Lasten ja nuorten psyko-sosiaalinen kuormittuminen. Hallinnon kevennys.
Enemmän voisi keskittyä esimerkiksi koulutusmahdollisuuksien lisäämiseen. Yrityksille tulisi olla jotain konkreettista, miksi ne tulisivat tänne. Kunta auttaa parhaiten yrityksiäkin huolehtimalla perustehtävistään, kuten infrasta. Esimerkiksi Hiljaisella kansalla voisi olla isompi parkkipaikka. Säästöjä voi tehdä luopumalla tarpeettomista kiinteistöistä ja niiden ylläpidosta.
Luonnonmonimuotoisuus ja hiilineutraalius ei välttämättä tuo lisäkustannuksia. Nämä toimet ovat heti hyödynnettävissä esimerkiksi luontomatkailun markkinoinnissa. Luonnonmonimuotoisuuden säilyttäminen on pitkällä ajalla konkreettinen kilpailuetu. Muutaman pöllin tekeminen virkistysalueiden tuntumassa sen sijaan saattaa pilata hienot alueet vuosikymmeniksi.
Käyttöasteenmukaisesti
Niissä jossa joku oleskelee kokoaikaisesti tulee panostaa (asumisyksiköt, tk), muutaman tunnin visiittipaikoissa ei ole niin oleellista. Puhtaus luo kuitenkin kokemuksen ympäristön.
Terveystieteiden tutkimuskeskus, peruskoulu, päivähoito, kirjasto
Lukion lakkautus.
?
Monipuolisen luontomatkailun edistäminen. Hallinnon voi puolittaa kun väestökin on puolittunut.
myydä vanhat kiinteistöt pois. voisiko maa alueita myydä? onko metsät ja niiden harvennukset/käyttö suunniteltu? rakennetaan uusi terveyskeskus/monitoimitila, koska vanhan korjaaminen tulee kalliiksi, eikä tilanne esim. sisäilman osalta muutu pintaremonteilla. uuteen terveyskeskukseen voisi yhdistää kaikki terveyspalvelut ja yhteiskäyttöisyydellä voisi saada aikaan säästöjä esim. kotihoito, osasto, päivystys. samalla tuettaisiin henkilökunnan työssä jaksamista.
Käyttämättömiä rakennuksia ja toimitiloja myydä tai purkaa.
Työhyvinvointiin itää panostaa. Sairauslomien vähentyessä säästyy rahaa
Kaikkeen liikkumiseen tulee panostaa, jotta ihmiset jaksavat työelämässä. Seuroille tukea tasaisesti nuorten liikuttamiseen.
Koulut, päiväkodit ja terveyskeskus pysyvät toiminnassa, tyhjät tilat pois lämmityksestä ym.
Terveyskeskus on todella sisätilaongelmainen kohde työntekijöille ja potilaille! MIKSI entinen nuorisotalo on annettu homehtua pystyyn?! Todella verovarujen haaskausta! Olisi ollut upea monitoimitalo kunnanväestölle laajemmin ja kustannustehokas!
.
Liikunta- ja luontopalveluihin
Hyväkuntoisiin kohteisiin tulee jatkossakin panostaa. Laadukas kiinteistöjen hoito on tärkeää. Rakennukset joissa on matala käyttöaste tulee tarkastella todella tarkasti kannattaako niitä enää pitää käytössä, vai voidaanko toisaalla tiivistää tilojen käyttöä. Uuden koulun valmistumisen jälkeen voidaan varmaan laittaa monta rakennusta kylmilleen.

Matkailun kehittämiseen ja etenkin jo olemassa olevien palvelujen/yritysten markkinointiin. Palveluja ja osaamista pitäisi uskaltaa reippaasti myydä ja ideoita uskaltaa toteuttaa. Suomussalmi on pinta-alaltaan iso kunta ja luonnossa on monenlaista tarjottavaa matkailijoille. Tänä päivänä puhutaan paljon luonnonarvoista, vapaa-ajalla palautumista arvostetaan ja siihen halutaan käyttää rahaa. Näitä asioita pitäisi miettiä sekä etsiä ja kannustaa yrittäjiä tarttumaan sekä ennen kaikkea yhdistymään yhteistyöhön. Isompia kokonaisuuksia saisi aikaan kun sirpaleita kasattaisiin yhteen.

Kiinteistöinvestointeja olisi hyvä miettiä, viimeaikoina monia rakennuksia on purettu ja korjailtu isoilla summilla: Taivalalasan, kirkonkylän ja Ruukinkankaan koulut. Kunnantalo on puoliksi tyhjillään ja terveysasemalla selvitellään ja korjaillaan sisäilma-ongelmia, nuorisotalo on ollut vuosia käyttämättä. Mistä kertoo se, että nuorisotilat on siirretty 50-luvun rakennukseen, uudemmat ovat tarveltyneet muutamassa vuosikymmenessä. Olisiko puurakentamista ryhdyttävä suosimaan uusia tiloja suunniteltaessa? Ainakin uusista rakennuksista pitää tehdä mahdollisimman monikäyttöisiä ja tilat suunniteltava huolella niin, ettei turhia neliöitä tule rakennetuksi ylläpidettäväksi. Olisiko käyttökelvottomia rakennuksia edullisempaa purkaa kuin ylläpitää vuosia? Etätöitä ja tilojen mahdollisimman monipuolista käyttöä kannattanee myös suosia.

Lasten ja nuorten toimintatilat, järjestöjen toimintatilat ja harrastusmahdollisuudet (Kianta-opisto, liikunta, kulttuuri) panostettavien listalla

Säästöjä esim "vuokra-alella" eli kunnan tyhjiä tiloja vuokrataan entistä edullisemmin yksityisille ihmisille työtiloiksi tai yrittäjille varastoiksi, autotalleiksi tms. Jos kukaan ei ole valmis vuokraamaan kalliilla, halvallakin vuokraaminen on tyhjää parempi.

Perustetaan yhteinen etätoimistotila esim kunnantalolle. Kunta tarjoaa pientä maksua vastaan kalustetun, nettiyhteydellä ja kahvinkeittomahdollisuudella varustetun työtilan etätöitä tekeville kuntalaisille. Vahvistetaan näin yhteisöllisyyttä ja kannustetaan etätöihin.

Yksityistää palveluita, tekniset ja matkailu

Tulisi panostaa asukkaiden viihtyvyyteen, ympäristön siisteyteen, taajama-alueiden metsien hoitoon (ei pidä päästää pusikoitumaan, kuten nyt on käynyt esim. kirkonkylällä), luontokohteiden kunnossapitoon.

matkailu on varmaan se tulevaisuuden ala

Laskea veroja runsaasti ja markkinoida Suomussalmea Suomen halvimpana kuntana. Pidetään perusinfra kunnossa. Kunnan palveluiden markkinointi Venäjällä (koronan jälkeen) -> Kuhmontien kuntoon panostaminen.

1. Kunnanvaltuuston koko laskettava kuntalain mahdollistamaan minimiin.

Laskelmieni mukaan säästö reilusti yli 10.000 euroa. Tiedän että on poliittinen kivi kengässä, koska puolueet hamuavat kokouspalkkioista taskurahaa.

2. Kokousten, kuten kunnanhallitus, tarpeellisuutta kahden viikon välein harkittava... jos ei ole merkittäviä asioita, mitä sitten kokooontuukaan. Säästö vuodessa TUHANSIA EUROJA.

2.1 Palavereiden ja kokoontumisten, josta maksetaan luottamusmiespalkkioita tarvetta on harkittava tarkkaan ja vain erityisen välttämättömät kokoontumiset ovat tarpeen. Säästö tonneissa!

3. Kerskarakentaminen kuntakeskukseen, kuten "lemmensillat" lopetettava

4. Kunnan henkilöstö ja sen tarve tarkkaan syyniin. Tarvittaessa YT-menettelyn kautta. "turhat" kynäpyörittäjät saavat lähteä.

5. Matkakorvaukset tarkkaan syyniin. Mikäli mahdollista pakolliset virkamatkot tehtävä

kimppakyydeillä.

6. Kunnanhallituksen osallistuminen tarpeettomiin "kuntamarkkinoihin" ja muihin erilaisten yhdistysten "piirikokouksiin" lopetettava. Säästä tuhansissa euroissa.

7. Kunnan tuet, kuten hengettömille kyläyhdistyksille harkittava uudelleen tarkkaan.

8. Kunnan toimintaa tehostettava ja tarvittaessa henkilöstömäärää harkittava kokonaisuudessa uudelleen. Jossakin turhaa tyhjäkäyntiä ja peräkkäinajelua...

9. Ostopalvelujen käyttöä kunnan oman toiminnan tilalla lisättävä harkiten, missä se vain on mahdollista.

10. Ja lopuksi. kuten nyt myös kuntalaisten, eikä kuntapoliitikkojen ja virkamiesten mielipidettä myös talousasioiden hoidossa on kuultava jatkossakin.

Katuvalojen syttymistä iltaisin myöhennettäisiin 15-30 min ja sama aamuisin, aiemmin sammutettaisiin.

Onko kunnan työntekijöiden tehtävä osallistua tapahtumien järjestämiseen(esim Raateen maraton) Eikö tapahtumia voi järjestää talkoilla, niinkuin kylillä tehdään.

Voitaisiin rakentaa kerralla kunnolla eikä aina halvinta, näin tulisi pidemmän päälle säästöä.

Kunnan tulee valvoa, että rakennetut / rakenteilla olevat rakennukset tehdään hyvää rakennustapaa noudattaen. Köyhällä kunnalla ei ole varaa ostaa " sutta ja sekunda". Kunnan rakentajat ja valvojat.

historiaan, kehittämällä Kirkonkylä - Raate aluetta edelleen

Yritystyöpaikkojen saamiseen.

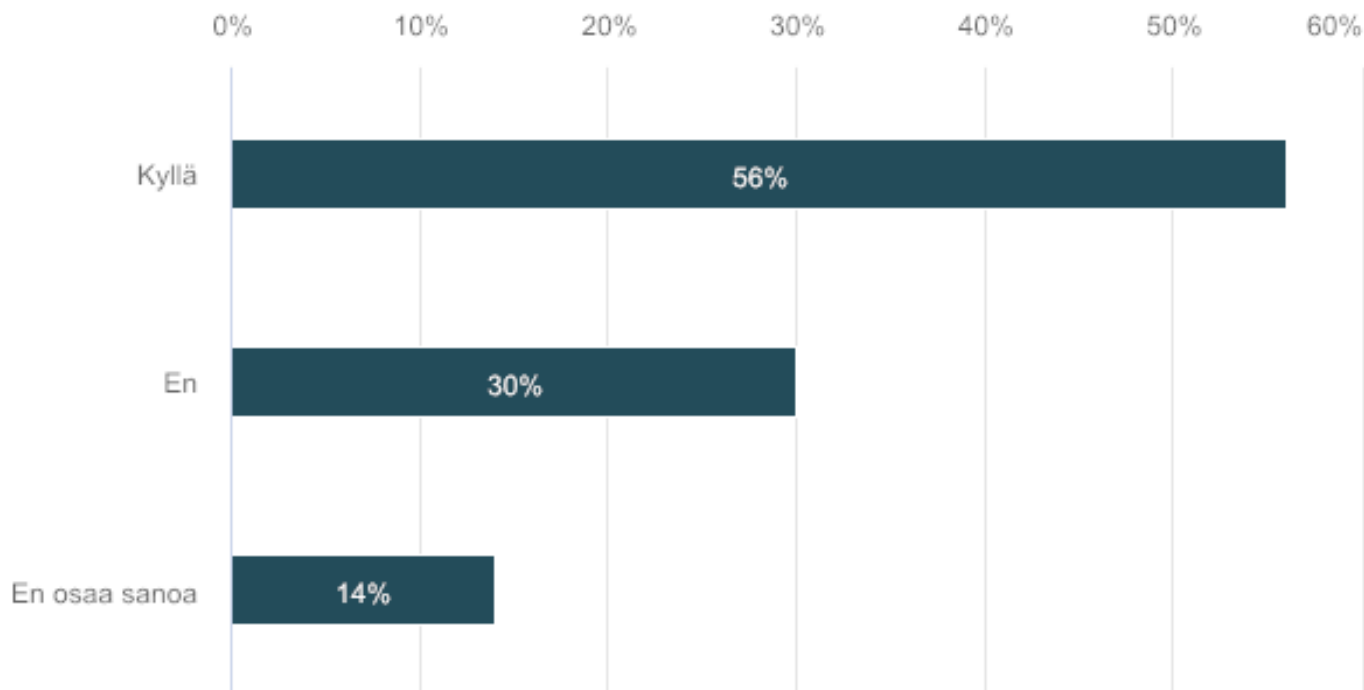
Valtion työpaikkojen saaminen kuntaan: Verotustyöt, Kelan työt, Metsähallituksen työt.

sotahistoriaan ja yleensä historiaan

Esim. kasvihuonetta ei ole missään muussa Kainuun kunnassa. Lopetetaan

14. Saatko riittävästi tietoa kunnan toiminnasta, palveluista ja päätöksistä?

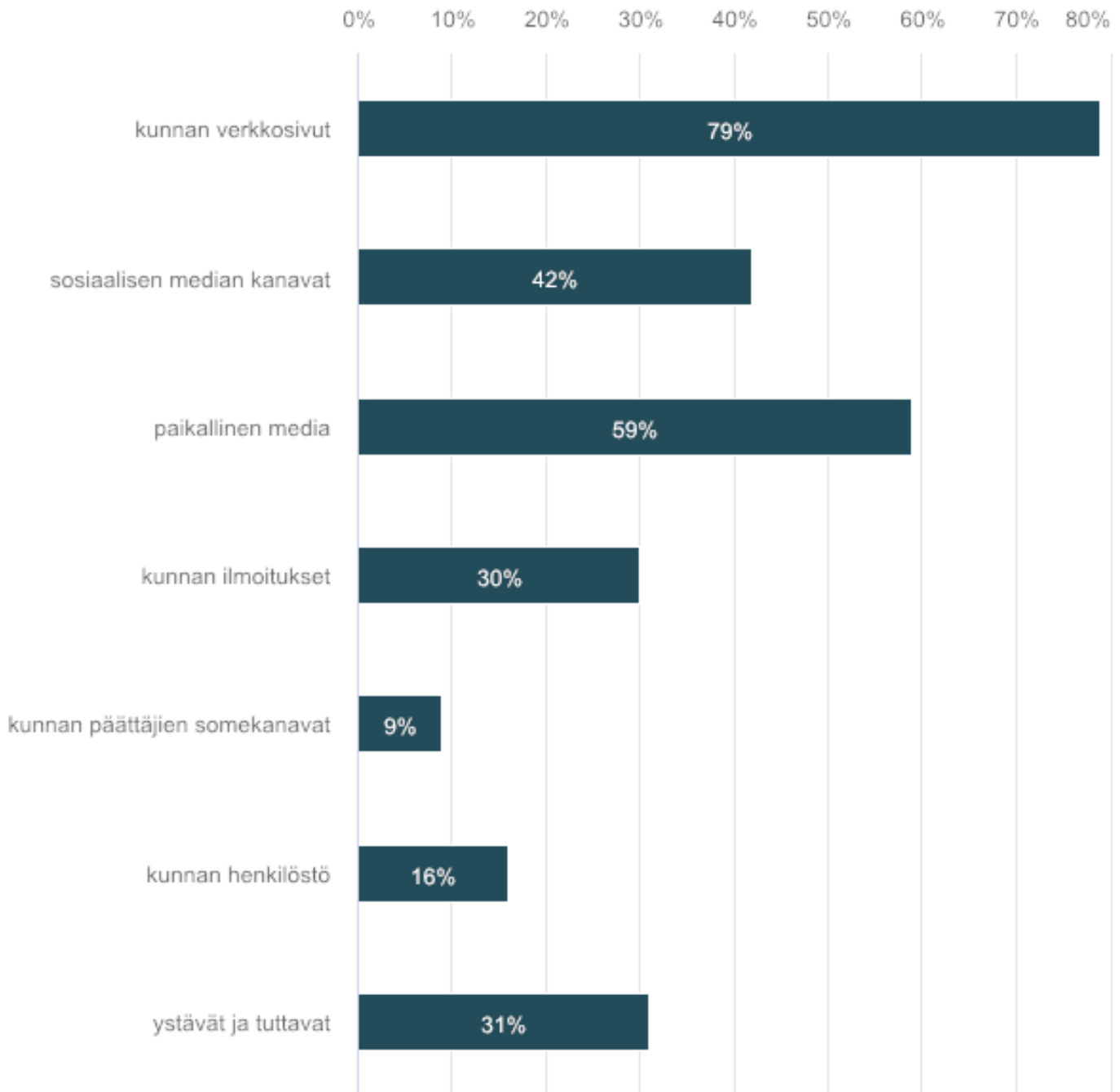
Vastaajien määrä: 141, valittujen vastausten lukumäärä: 141

	n	Prosentti
Kyllä	79	56,03%
En	42	29,79%
En osaa sanoa	20	14,18%

15. Mistä kanavasta saat tietoa kunnan toiminnasta, palveluista ja päätöksistä?

Vastaajien määrä: 141, valittujen vastausten lukumäärä: 375

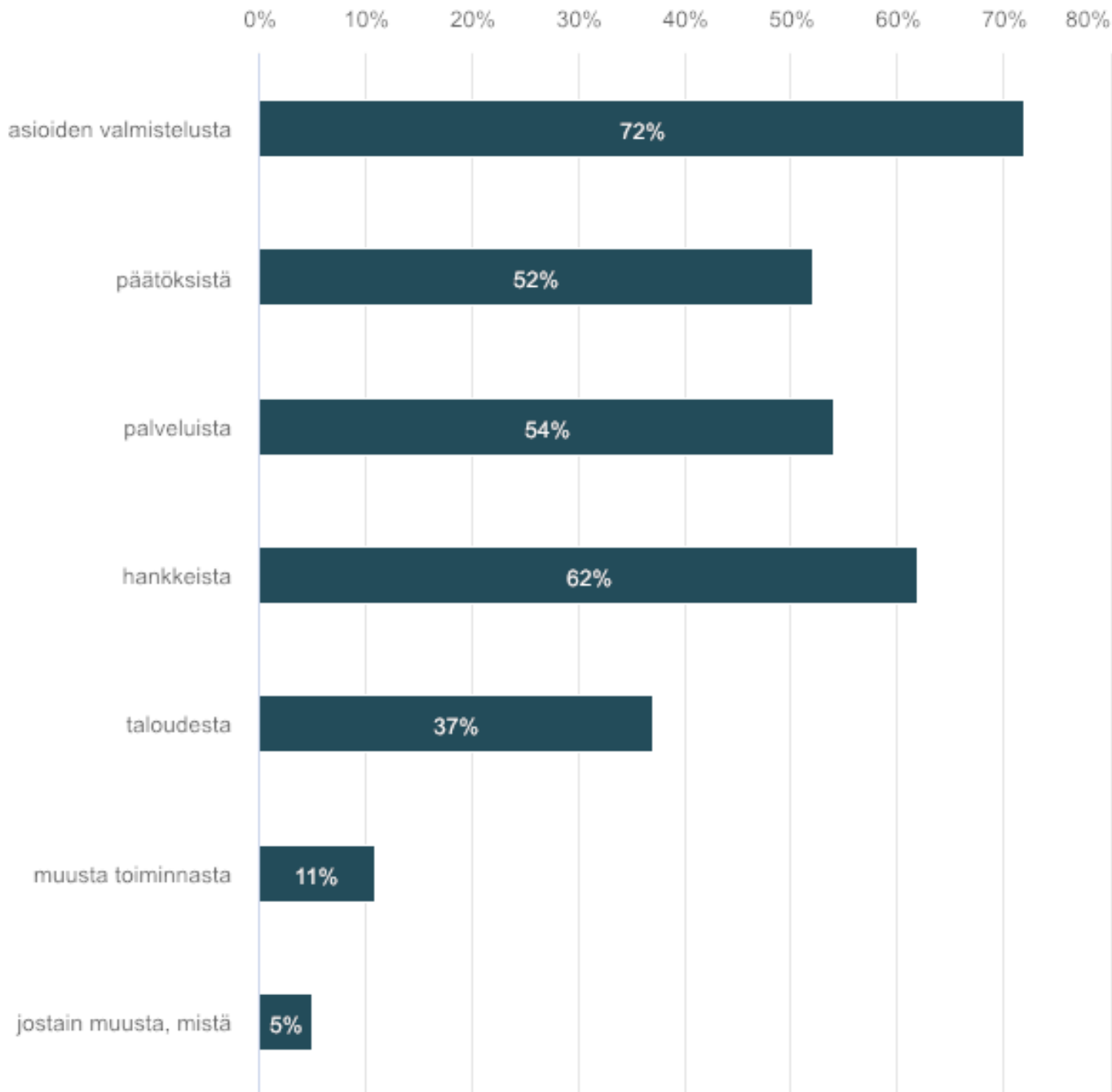
	n	Prosentti
kunnan verkkosivut	111	78,72%
sosiaalisen median kanavat	59	41,84%
paikallinen media	83	58,87%
kunnan ilmoitukset	43	30,5%
kunnan päättäjien somekanavat	12	8,51%

kunnan henkilöstö	23	16,31%
ystävät ja tuttavat	44	31,21%

16. Mistä asioista kunnan pitäisi viestittää enemmän?

Vastaajien määrä: 123, valittujen vastausten lukumäärä: 362

	n	Prosentti
asioiden valmistelusta	89	72,36%
päätöksistä	64	52,03%
palveluista	67	54,47%
hankkeista	76	61,79%
taloudesta	46	37,4%

muusta toiminnasta	14	11,38%
jostain muusta, mistä	6	4,88%

Avoimeen tekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
jostain muusta, mistä	tämä riittää
jostain muusta, mistä	Vikailmoitukset!!
jostain muusta, mistä	Yrittäjyydestä
jostain muusta, mistä	Taloudesta, mihin rahat ovat menneet ja mistä hankinnat tehty
jostain muusta, mistä	Kaikenlaisiata asioista kuntalaisille, että tuntisivat olevan mukana yhteistyössä.
jostain muusta, mistä	virkamiesten tehtävistä,

17. Mitä muuta haluat kertoa kunnan poliittiselle johdolle?

Vastaaajien määrä: 58

Vastaukset
Pidetään Suomussalmi hyvänä paikkana asua
Poliittiset virkanimitykset lopetettava!
Kunnan viranhaltijat esittelemään kunnan palveluita taajaman ulkopuolelle.
.
Me tarvitaan tänne lisää muuttajia. Niiden eteen on tehtävä kaikki mitä voidaan.
Kunnan henkilöstön tarvetta tulisi tarkastella kriittisesti. Onko kaikki todella tuottavassa työssä. Ei vakinaisia virkoja pitäisi perustaa, vaan määräaikaisia jos tarvetta on ja koeajalle aluksi.
Kunnan poliittisen johdon tulisi hyödyntää paremmin osaavaa henkilöstöä kun asioista valmistellaan päätöksen tekoon.
Tehkää yhteistyötä ja aina päätökset ei miellytä kaikkia, mutta katsokaa tulevaisuuteen.
Kunnan myöntäessä erilaisia tukijaisia eri tahoille muistakaa, että kunnan tuki ei lankea automaattisesti kuin ns. manulle illallinen. Esim. Jatkuva teatterin tukeminen.
Minusta suunta on ollut nyt oikea ja nykyaikainen, sitä nuorta voimaa ja uutta ajattelua lisää!
<ul style="list-style-type: none">
- aktiivista osallistumista kunnan kehittämiseen
- rohkeaa toimintaa tarvitaan Suomussalmen eteen maakunnallisessa päätöksenteossa.
- rahaa on maailma "pullollaan" kunhan osataan vetää oikeasta narusta.
- valmistautukaa huolella (kollektiivina) päätettäviin asioihin ennen kokousta
Sivulla 5 ei pystynyt vastaamaan vaihtoehtoon, että olen täysin samaa mieltä.
Kunnan somekanaviin aktiivisemmin tietoa. Kunnanjohtaja on parantanut somenäkyvyyttään, persoonalla sitäkin työtä tehdään ja sitä esiin lisää. Luottamushenkilöille toivon lisää aktiivisuutta kuntalaisiin päin, tiedottamista tulevasta ja kyselyä kuntalaisilta ennen päätöksentekoa. Eli lisää vaikutuskanavia kuntalaisille.
Kulttuurin merkitys on todella merkittävä, kulttuuripalveluita ei pidä vähentää, vaan päinvastoin lisätä.
Tehkää yhteistyötä yli puoluerajojen, ideoikaa, olkaa hullunkin rohkeita suunnitelmisianne, pitäkää aistit avoinna ajan ilmiöille, olkaa ennakkoluulottomia, kyselkää, olkaa yhteyksissä rohkeasti tahoihin jotka voisivat innostua sijoittamaan Suomussalmeen työtä ja yrittämistä. Satsatkaa lapsiin ja nuoriin, heidän kokema hyvyys lähtee kiertoon! Voimia ja tsemppiä, olette tärkeitä ♥☐
Jotenkin tuntuu poliittinen johto on väsynyttä haasteisiin. Eri informaatio lähteet antavat tämmöisen tunteen. Tosin ulkopuolisen on vaikea tietää totuutta. Ehkä informaatio on mennyt liian pinta puoliseksi, tarvitaan ratkaisu keskeistä ajattelua enempi. Huolettaa Suomussalmen tulevaisuus voiko matkailu olla ainut vetovoima. Tarvitaan perus teollisuutta. Perus teollisuus on ulkopuolisten käsissä, entä jos omistajat päättävät jättää paikkakunnan.
Edelleen kunnan kädessä on yritysten täällä pysyminen. Se että kunta ohjaa käyttämään paikallisia palveluja ei riitä, jos niitä ei itse käytä.. Esimerkin näyttäminen. Nämä tekstit ovat toteamuksia, ja toteamuksien takana on tieto loppunsa edellä olevista yrityksistä sekä kirjansa muualle muuttavista yrityksistä. Tämä on valitettava tilanne tällä hetkellä Suomussalmella. Ja se tilanne ei johdu mitenkään jylläävästä korona-viruksesta..
Yhteen hiileen pitää puhaltaa. Asiat ovat yhteisiä kaikille kuntalaisille
Kunnassa ei pidä tyytyä siihen, että väki vain vähenee ja kunta näivettyy. Koronan aikaan kaupunkilaisista olikohan n 25%harkitsee maallmuuttoa. Miten kunta on tähän tarttunut? Tänne tulee saada valtion työpaikkoja, yrityksiä.. Jos tulee työtä, tulee myös asukkaita ja kunnan näivettyminen loppuu siihen.

Paljon viisaita päitä yhteen ja ideoimaan ja kuunnelkaa toki kuntalaisia
Henkilöstön hyvinvoinnista kannattaa pitää huolta. Henkilöstön väheneminen ja jatkuvat muutokset työelämässä aiheuttavat kuormitusta, joka vaikuttaa palvelujen laatuun. Hyvinvoiva henkilöstö tuottaa laadukkaita palveluja!
Mahdollistaa parempi omakotitaloasuminen/-rakentamine muuallekin kuin taajaman sisäpuolelle esim tonteilla.
Poliittinen johto,mitä se on? Äänestän, sitten ei kuulu eikä näy. Seuraanhan toki valtuustosta uutisointia.
Kasvatuksesta ja opetuksesta ei saa enää säästää. Lapsilla ja nuorilla ei saa maksattaa kuntatalouden huonoa tilaa. Lapset ja nuoret ovat tulevaisuutemme veronmaksajia. Koulupudokkaista on huolehdittava.
Pakolaispolitiikka/turvapaikanhakijat pois,siis ei missään nimessä ottaa lisää...He eivät kuulu meidän elätettäväiksi !!!Rahalle löytyy kuntalaisten keskuudestakin tarvitsijoita...Sitten voisi harkita kun kaikilla kuntalaisilla on asiat hyvin..
Nyt on taantuman jälkeen on kulutuksen aika, veroäyriä ei saa nostaa, päin vastoin sitä pitää madaltaa asukkaitten houkuttelemiseksi.
Palveluiden tarkastelua eri-ikäisten kuntalaisten palvelutarpeesta. Vaikka ikärakenne vanhenee palveluita tarvitaan kaikille. Kannustusta ja houkuttelevuutta kuntaan jäämiseen tai tänne muuttamiseen.
Menestystä ja voimia vaativaan toimintaan päättäjille ja viranhaltijoille.
Kuntalaisten mielipiteitä ei pitäisi aliarvioida. Näin kokee aika moni kuntalainen. Kirkonkylän infran alasajo ihmetyttää suuresti.
Maailma muuttuu. Teillä on tilaisuus muuttua mukana. Jos katsotte taustapeiliin onko siihen tarvetta? Luokaa selkeitä missioita ja menkää niitä kohti vaikka vastoinkäymisiä on. Uskaltakaa tarttua uuteen se on voimavara. Älkää antako pelon ohjata.
Lukekaa kirja, Babylonin Rikkain mies.
”Olemme parhaimmiillaan ja onnellisimpia, kun olemme täysin sitoutuneita työhön, josta nautimme, matkalla kohti tavoitetta, jonka olemme asettaneet itsellemme. Se luo lisäarvoa vapaa-ajallemme ja rauhaa öihimme. Se tekee kaiken muun elämässä ihanaksi ja vaivan arvoiseksi”
- Earl Nightingale
Yhteistyötä ja kiinnostusta yrityksistä, jopa niistäkin joissa vain yksi työntekijä, ei yrityksiä niin paljon ole ettei aika riittäisi kaikkiin tutustumiseen. Jos esim, hankinnoista tehdään jokin päätös esimiehet voisi valvoa mitä alempi porras tekee, koskee myös kaikkea muutakin työskentelyä
Vaikeita päätöksiä tulee tehtäväksi, mutta niitä on uskallettava tehdä, pelko pois.
Pitäkää nostetta ja positiivisuutta yllä kaikille kuntalaisille ja suuntautukaa matkailun antamiin mahdollisuuksiin ja hankkeisiin ! Kuntalaisille virkistäviä tapahtumia talvisin (makkaranpaistoa ja patikointia, rallitapahtumia, kaikkea missä lapsiperheetkin voivat olla mukana. Eripuolilla erilaista, mihin voisi osallistua ts. luonto ja ulkoilupäivät) ja kesäisin myös ulkosalla !
Turhat virat jäihin keskitytään perustehtäviin.
Suomussalmen kannattaisi profiloitua vielä enemmän ja paremmin luonnon monipuolisuuden ylläpitäjänä sanoissa ja teoissa. Luonnonsuojelu pitäisi ottaa tosissaan ja vaatia sitä myös yhteistyökumppaneilta ja sidosryhmiltä.
Ei ole helppo tehtävä. Toimijoiden henkilökohtaiset mieltymykset ovat viime aikoina näkyneet paljon asioissa, joita tuetaan. Tämä aiheuttaa epätasa-arvoa (esim. eri liikuntalajit) ja närää. Näin kuntalaisena en voi millään

ymmärtää, miten jalkapallo on saanut kenttää sinne ja kenttää tänne, kallista kenttää, joka nyt on rullattu. Miten tietyille sektoreille riittää/saadaan tukia, mutta kovasti pitää pyytää turhaan niillä, jotka järjestävät toimintaa ikään, sukupuoleen ja kuntoon katsomatta.
Juna meni jo.
Kun kyse on Suomussalmesta ja täällä ilmestyy Ylä-Kainuu -lehti, asioista pitäisi kertoa ko. lehdessä.
Koronakriisi avaa mahdollisuuksia etäihmisten hankintaan, nyt kannattaisi panostaa nopeasti. Luonto on jo valmiina, vähän työtä sen esilletuomiseen ja käytettävyyteen uusavuttomille nuorille sukupolville.
-palkan eteen pitää tehdä töitä ja kehittää ideoita , jos ei kiinnosta kannattaa vaihtaa tekijät
Uuden koulun rakentaminen oli rohkea päätös, mutta kunnan elinvoimaa ajatellen todella tärkeä.
Valvokaa sote -palveluja tuottavaa siten esimiestoimintaa. Onko meillä varaa sairastuttaa työikäisiä ihmisiä mielivaltaisen esimiestoiminnan vuoksi? Onko varaa pitää vuosikausia pitkäaikaisia sijaisia odottamassa vakinaistamista ja kyllästytyään odottamaan, muuttavat muualle? Laki määrää kunnan tuottamaan palvelut. Nyt kunta ostaa palvelut sotelta. Kunnan velvollisuus on valvoa palveluja!!
Uutta koulua tehdään, tehdään se kerralla kunnolla pihoja myöten. Varmistetaan, että piholla liikuntaan vielä vapaa-aikanakin ja vielä monta monta vuotta!
Muistetaan huomioida kunnan henkilöstöä joka vielä töissä - että jaksavat jatkossakin !
Uudet työpaikat!!? Siinä pähkinä purtavaksi, jos meinataan, että Suomussalmi on maailman kartalla vielä 10 v päästäkin!
.
Tiivistäkää rivejänne (pätevät jäävät ja muut pois), kaikki ikäryhmät otettava huomioon, tasapuolisuus muistettava ja yhteisöllisyys säilytettävä. Virkamiesten nuorennusleikkaus on ollut hyväksi.
Kunnan tavoitteena on säilyttää sen elinvoimaisuus, se muodostuu kuntalaisten elinkeinoista ja hyvinvoinnista. Tällaiset kyselyt osoittavat päättäjien kiinnostusta kuntalaisten tarpeita ja toiveita kohtaan. Toivottavasti ideoita ja ajatuksia tulee teille mietittäväksi, monesta näkökulmasta annetut ideat toivottavasti poikivat jotain enemmän.
Uusikaa,tehostakaa ja lisätkää vaikuttavuutta. Palvelujen saatavuus turvattava. Vanhat jäärät ulos jarruttamasta. Turhat paperin pyörittäjät ja ruutuun tuijottajat tulos tai ulos.
-
Pakolaisten vastaanoton lopettaminen ja markkinoinnissa vihjaaminen heidän puuttumiseensa.
Antakaa mahdollisuus asua myös syrjäkylillä.
Voisiko kerrostaloja eli hakatalojen asukkaita keskittää enemmän ja purkaa tyhjät pois. Nuorison tavoittaa parhaiten somen kautta ja sieltä voisi saada ideoita.
Hyvinä aikoinakin olisi kuntalaisia kuultava.
Kainuu on niin vähäväkinen ja pieni alue, että täällä ei kukaan pärjää yksinään. Kaikkien Kainuun kuntien on syytä tehdä asioita yhdessä. Täällä on ikävä kyllä eriseuraisuutta, joka heikentää Kainuuta kokonaisuutena. Hyvänä esimerkkinä on Puolangan toiminta sote-asioissa. ToisIn Kajaani ja Sotkamo toimivat mielellään päällepäsmäreinä ja saavat muiden kuntien johdon ärsyyntymään. Kainuussakin on aivan liian monta kuntaa. Kolme kuntaa olisi riittävästi, jollei mennä yhdeksi kunnaksi.
JAKSAMISTA NÄINÄ VAIKEINA AIKOINA !
Suomussalmen ei tule tuudittautua siihen, että Hossa jaksaa vetää turisteja vuodesta toiseen. Hossaan tulee investoida, esim. majoitus, aktiviteetit. Eikä kunnan tule olla se investoija. Kuntaan

tulee keksiä joitain ihan hassuja tapahtumia (vrt. Hyrynsalmen suopotkupallo, Puolangan pessimismi). Ei kaunis, puhdas luonto ja hiljaisuus riitä markkinoinnissa, Suomessa on monta muutakin kuntaa, jossa on kaunis, puhdas luonto ja hiljaisuutta. Enkä jaksa uskoa, että Raatteen tien taistelut tulevaisuudessa riittää houkuttelemaan turisteja. Aika tekee tehtävänsä ja sodan "lumo" häipyä. Täytyy erottautua joukosta.

Muistaaka, ainakin joskus, katsoa peiliin.